

PAMIĘTNIK WYSTAWY PRZEMYSŁOWEJ

W
POZNANIU

z roku
= 1908 =

J.
317.d.

Wydany
staraniem
Artura Gustowskiego
wydawcy „KUPCA”

„Camera”

B. ŚNIEGOCKI

**Pierwszy specjalny skład
fotograficzny.**

Fabryka przezroczy

POZNAŃ, ul. Rycerska Nr. 37

poleca swój bogato zaopatrzony skład w

przezrocza

(obrazki świetlane do projekcji)
własnego wyrobu.

Również podejmuje się wykonywania przezroczy
na zamówienia.

Przezrocza ugrupowane w serye, a do każdej
seryi dostarcza się na żądanie starannie opracowany
odczyt.

Serye te wypożyczają się także podług cen w osobnym
cenniku wymienionych.

Ułatwia to bardzo urządzenie odczytów ilustrowanych
obrazkami nikonami, a nic tak nie sprzyja powodzeniu
odczytu, jak obrazy nikonami, a prelegent, posługujący
się latarnią może być pewien, że sala na jego odczyty
będzie zawsze przepelniona.

Latarnie projekcyjne

wraz z światłem i ekranem wypożyczają się także za
pewnym wynagrodzeniem.

Gramofony i fonografy

najnowszej konstrukcji.

Wszelkie reparacje wykonuje się szybko i starannie.

Cenniki darmo i franko.

PAMIĘTNIK

WYSTAWY PRZEMYSŁOWEJ

W POZNANIU

1908

WYDANIE PIERWSZE

POZNAŃ

NAKŁADEM ARTURA GUSTOWSKIEGO
WYDAWCY „KUPCA“

Z Drukarni Teodora Bobowskiego

1908

*Chemiczna fabryka „Donatol“
Wąbrzeźno Pr. Z. (Briesen Wpr.)*

Hurtownie! — Telefon 238 — Detalicznie!

Najtańsze źródło zakupu

dla

**budowniczych, malarzy, stolarzy,
blachnierzy, rzeźników itd.**

Specjalność:

FARBY i LAKIERY
krajowe i angielskie.

Oliwy do wszelkich maszyn.

Thuszcze do maszyn. Carbolineum

Specjalnemi ofertami służę **odwrotnie.**

Centralna Drogerya

J. CZEPCZYŃSKI

Poznań, Stary Rynek nr. 8.

**Magazyny hurtowne
ul. Południowa 3.**

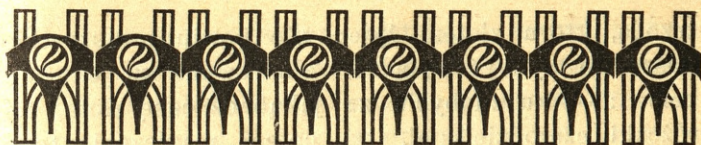

114742

*Komitet ściślejszy wystawy Przemysłowej
w Poznaniu 1908.*

Printed and Published by
J. W. P. [illegible] 1888

RZUT OGÓLNY NA WYSTAWĘ.

*Wystawy są węzłem ściśniającym
wspólność interesów.*

— Nie ten kraj powinien być uważany za potężny i bogaty, który posiada silne warownie, moc armat i niebotyczne stopy złota, lecz ten jeno, gdzie niwa umysłowa i społeczno-ekonomiczna, ani na chwilę niepozostawiona odłogiem, wytrwale i mozolnie uprawiana bywa przez pracowników zdolnych i skrzętnych. Tylko na tej drodze dochodzi dane społeczeństwo do dobrobytu, będącego jedynem podściskiem oświaty, — tego prawdziwego szczęścia każdego społeczeństwa, a tem bardziej społeczeństwa, pozbawionego bytu politycznego.

Niewolno nam atoli uważać Mamona za jedyne, czci godne bożyszcze; nie przystoi nam stać się

trzoda, która złotem żyje; nie powinny wszystkie nasze sprawy być wyłącznie skierowane ku jednemu celowi: — ku zdobyciu za jakąbądź cenę złota, tej różczki czarodziejskiej, tej potęgi magicznej, tego słońca życiodajnego naszej epoki.

Czyniąc przegląd okazów naszej pracy i wytwórczości rodzimej, przekonaliśmy się, że nasi przemysłowcy w ciągu ostatnich lat pięćdziesięciu nie założyli rąk, lecz krok po kroku, wśród trudnych warunków bytu i pracy, postępowali naprzód, wprawdzie z wolna, lecz za to z wytrwałością godną wysokiego uznania.

Przemysłowcy nasi, kierując się trzeźwym zmysłem organizacyjnym, zużytkowali w celach szlachetnych owoce wiedzy, techniki i sztuki, i złożyli publicznie trofea swoich usilnych dążeń i trwałych usiłowań.

Pojęli oni dobrze, że nieprędzej możemy stanąć do konkurencyi z obcymi, dopóki nie wytworzymy naszego własnego domowego przemysłu polskiego. To też z zadowoleniem spoglądamy dzisiaj na okazy pracy i twórczości polskiej i mamy nadzieję, że z biegiem czasu miejsce obcych zastąpią produkty własne.

Czynnik i zjawisko, razem wzięte, stanowią dwa momenty postępu, będącego godłem życia. Czynnikiem tym — to członkowie komitetu wystawowego, zjawiskiem — wystawa sama.

Ponieważ według planu ukartowanego wzięli udział w wystawie tylko przemysłowcy Poznania i okręgu poznańsko-południowego, przeto już z góry przewidzieć było można, iż będzie to wystawa skromna, lecz składająca się li z okazów, godnych wystawienia na widok publiczny.

I w istocie wystawione zostały, z małym tylko wyjątkiem, przedmioty przedniej jakości, świadczące o rzutkim i wykształconym umyśle eksponentów.

Prawie każda dziedzina przemysłu jest tu reprezentowana godnie i zaszczytnie.

Już na wstępie do ogrodu zmusza widza do zatrzymania się oryginalnego pomysłu wodotrysk, udekorowany artystycznie kwiatami.

Wśród rzeźb, odbijających się białością od tła zieleni drzew, wchodzi się do sali głównej, a stamtąd do dwóch kolumnad i pawilonu prac kobiecych. Nawet pod gołym niebem wystawiano przedmioty, które w wysokim stopniu przykuwają uwagę widza.

Liczba wystawców dochodzi blisko półtorej setki — i to wystawców, którzy chlubę i zaszczyt przynoszą naszemu przemysłowi.

Tu też wyłoniły się po raz pierwszy z ukrycia, — niby skromne, lecz o miłym, subtelnym zapachu pierwiosnki i fiołki z pośród trawy, — nazwiska nieznanych dotąd przemysłowców, którzy dla braku środków materialnych, a tem samem rozgłosu, nieodzownie koniecznego dla korzystnego rozwoju danej twórczości, — nie byli dotąd tak popierani, jak na to zasługują przedmioty wystawowe, odrobione przez nich gustownie i zarazem trwale.

POZNAŃ

Pod względem ekonomicznym, politycznym i umysłowym stanowi Poznań punkt środkowy obwodu rejencyjnego tego samego nazwiska. Pierwsze osady, tworzące zawiązek dzisiejszego miasta, rozwój swój zawdzięczały tej okoliczności, iż dogodnie przejście przez Wartę ułatwiało drogę handlowi, kroczącemu z zachodu na wschód. I dziś ześrodkowyywa się w Poznaniu handel całego księstwa, którego mieszkańcy trudnią się przeważnie uprawą gleby i hodowlą bydła.

Ongi rezydencya książąt polskich (840—999) i królów (999—1296), stał się też Poznań, i to już od r. 938, siedzibą biskupa katolickiego, a tem samem głównem s.edliskiem nowej wiary chrześcijańskiej.

Podczas swej tysiącioletniej egzystencji, przechodziło miasto nasze rozmaite koleje: to znajdowało się w stanie kwitnącym, to znów chyliło się ku upadkowi. Wszelako przetrwało szczęśliwie wszystkie ciosy pod postacią najazdów nieprzyjacielskich i dziś jest miastem kwitnącem, liczącem blisko 150 tysięcy mieszkańców.

Na każdym kroku napotyka tu ciekawy turysta osobliwości, zdolne przykuć jego uwagę.

Z zabytków starożytnych zasługują przede wszystkim na baczne zwiedzenie następujące:

Ratusz, zbudowany w stylu odrodzenia przez architekta Giovanne Battista di Quadro w r. 1552, przedewszystkiem wart obejrzenia, gdyż w nim na każdym kroku napotykamy ślady naszej ongi niezależności, pod postacią alfresków, malowideł i sztukaterji z dziejów Polski i jej monarchów.

Przed ratuszem znajduje się **pręgierz**, zbudowany w r. 1543, oraz **studnia** z r. 1767, zdobna w statwę, przedstawiającą porwanie Prozerpiny. Natomiast w południowej stronie Starego Rynku mieści się **statua św. Jana Nepomucena**, wystawiona w 1724 r.

Do gmachów starożytnych zaliczyć również należy **zamek książęcy**, zbudowany w wieku XIII przez księcia wielkopolskiego Przemysława. Dziś mieści się w nim archiwum państwowe.

Z kościołów poznańskich jest przedewszystkiem warta zwiedzenia **katedra**, założona przez Miecysława I. Świątynię niszczyły kilkakrotnie pożary; obecny jej wygląd, pozbawiony cech starożytności, pochodzi z r. 1772. Ołtarze, ambona i organy nie mają w sobie nic ciekawego pod względem archi-

tektonicznym, ale za to zdobną jest ona w liczne piękne grobowce i kaplice. Z tych najbardziej godną zwiedzenia jest **kaplica królewska**, zbudowana w latach 1836—1840 kosztem szlachty polskiej i ozdobiona dwoma posągami Mieczysława I i Bolesława Chrobrego podług modeli Raucha, oraz malowidłami Suchodolskiego i Brodowskiego.

Przed katedrą wznosi się **pomnik Jana Kocjanowskiego**, postawiony w r. 1884.

Z nowszych budynków wyróżnić nam przede wszystkim należy następujące:

Pałac Działyńskich, dawniejsza siedziba Gutowskich, a obecnie hr. Zamoyskiego z Zakopanego, odznacza się piękną fasadą w stylu barokowym, pokrytą pięknymi płaskorzeźbami. Naprzeciw pałacu mieści się **odwach wojskowy** o interesującym frontonie doryckim, wystawiony kosztem Kazimierza Raczyńskiego.

Biblioteka Raczyńskich, gmach wspaniały, ozdobiony 24 żelaznymi kolumnami korynckimi i zbudowany w r. 1829 kosztem hr. Edwarda Raczyńskiego. Bibliotekę tę, mieszczącą w sobie około 50 tysięcy tomów dzieł i rękopisów, wspaniałomyślny fundator podarował miastu.

Bazar, obszerny gmach, założony w r. 1840 przez ś. p. Karola Marcinkowskiego, celem podźwignięcia handlu i przemysłu polskiego. Znajduje się w nim kilkanaście magazynów, hotel, oraz dwie sale, służące do odbywania wieców i zebrań.

Dom Przemysłowy, zbudowany w r. 1903 z po-
ręki Tow. Przemysłowego, stanowi punkt zborny
życia towarzyskiego w Poznaniu.

Muzeum imienia Mleżyńskich przy ul. Wiktorji,
własność Tow. Przyjaciół Nauk, mieszczące w sobie
bogate bibliotekę, gabinet sztuchów, zbiór monet, ga-
binet przyrodniczy i starożytności, oraz galerję obrazów,
pochodzących z ręki mistrzów wieku XV i XVI.

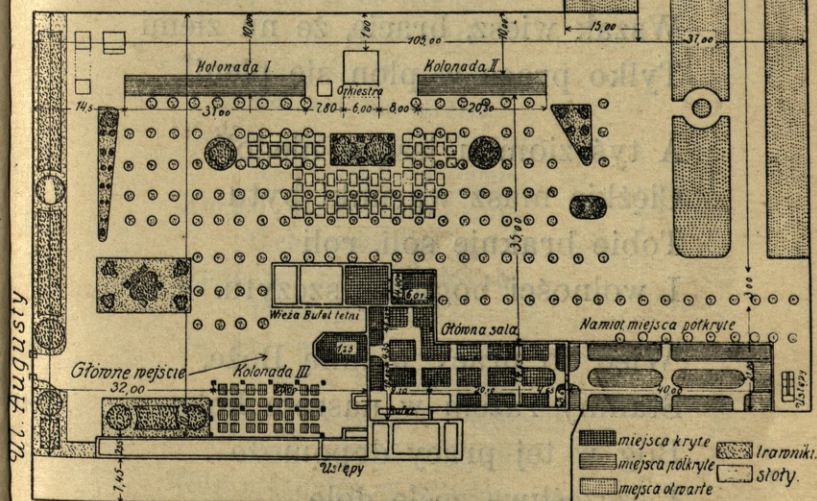
Z pomników polskich nie należy w końcu po-
minąć **pomnika Adama Mickiewicza**, postawionego
w r. 1859 obok kościoła św. Marcina. U stóp wie-
szcza umieszczono dwie artystyczne postacie alego-
ryczne: jedna z nich przedstawia młodzieńca, tulą-
cego do piersi skarby ojczyste, druga natomiast
dziewicę, składającą w dani kwiaty z niw ojczystych.

Krom powyższego, należy też zwrócić uwagę i na drugi
pomnik polski. Jest nim niedawno postawiony przy Alei
Wilhelmowskiej, wprost ulicy Podgórnej, pomnik Hygei,
której postać jest wiernem podobieństwem nadobnej małżonki
fundatora pomnika, hr. Edwarda Raczyńskiego.

Plan Wystawy.

Plan wystawy umieszczamy li w tym celu, iżby tym, co zwiedzili wystawę, służyć mógł za miłe wspomnienie; natomiast zaś ciekawość tych, co nie mieli sposobności jej zwiedzenia, zaspokoimy w drugim wydaniu „Pamiętnika“, w którym umieścimy kilka nader ciekawych widoków z wystawy.

PRACUJMY.

Ty chcesz istnieć ziomku młody,
Pracuj więc, nie będą głody,
Wszak wiesz, bracie, że na ziemi
Tylko praca w plon się pleni.

A tyś ziomku jest w niedoli,
Ciężkie masz warunki bytu
Tobie braknie soli, roli
I wolności bogactw szczytu.

Więc do pracy w imię Boże,
Stańmy razem w naszym kole,
Bóg w tej pracy dopomoże
I szczęśliwą ześle dolę.

Bez pracy niema kołaczy.

Cudze chwalicie — swego nie znacie,
Sami nie wiecie — co posiadacie.

W. Pol.

Kochaj twą ziemię.

Kochaj twą ziemię rodzinną
Nad wszystkie skarby
Szara jej skibę równiną,
I wzgórków garby;
I melancholię wieczystą,
Co nad nią drzemie...
Kochaj twą ziemię Ojczystą
Nad wszystkie ziemie.
Kochaj jej mięscin i sioła
Cichy zakątek;
Szczerze rozsiane dokoła
Perły pamiątek;
Jej ból, niedolę, tęsknotę,
Krwi i łez brzemie..
Kochaj tę ziemię — Gólgotę
Na i wszystkie ziemie.
Gdy opłakując w cichości
Los twej zagrody,
Obcym twój duch pozazdrości
Wiecznej pogody:
Niech będzie tem więcej droga
Ta twoja niwa,
Im bardziej smutna, uboga
I — nieszczęśliwa!...

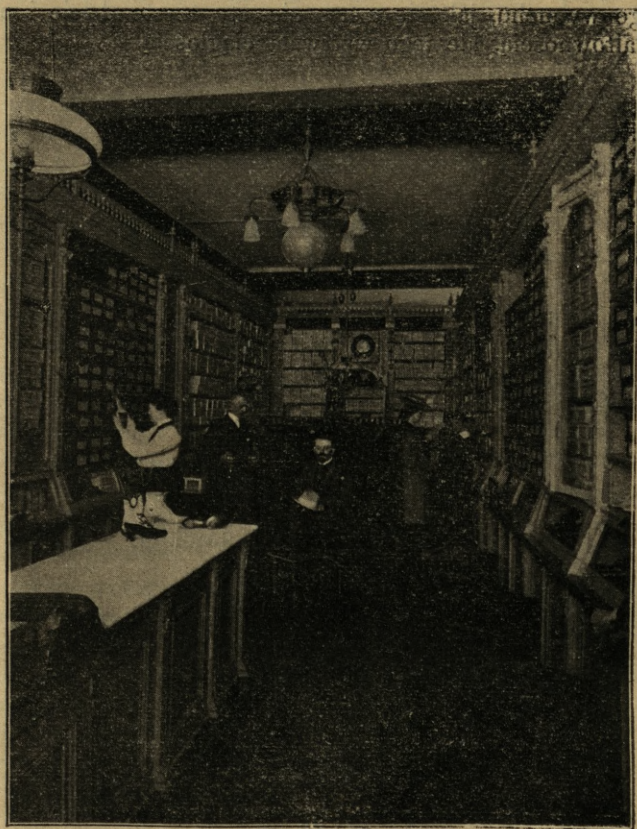

M. Zabłocki.

pracownia obuwia, założona przez obecnego właściciela firmy w roku 1878. Rozmiary pracowni były początkowo bardzo szczupłe, zajmowały razem może 15 kwadratowych metrów, a sam założyciel był jedynym jej pracownikiem.

Rychło jednak okazała się potrzeba rozszerzenia pracowni i przyjęcia pomocników. Jeden z nich pozostał w firmie do dziś dnia, pracuje już zatem od lat 29.

Dziś mieści się skład w domu własnym przy ulicy Berlińskiej 16. (Patrz rycinę 1). Na parterze w Domu frontowym znajduje się okazały wytwornie urządzony skład gotowego obuwia w niezwykle urozmaiconym wyborze. Na półkach sterczą za szkłem buciki czarne, od praktycznych, skromnych począwszy, aż do najwytworniejszych balowych, buciki kolorowe w najrozmaitszych odcieniach, a wszystko to uderza dobrą robotą i eleganckim wyglądem. Po za składem mieszczą się kantory i ekspedycja, a w domu ogrodowym obszerne, widne

pracownie zajmują parter i I piętro. Pracownia wyposażona w pomocnicze maszyny najnowszych systemów mające na celu bądź to ułatwienie uciążliwszej pracy bądź oszczędniejszy wykrój materiału. Przez lat trzy, dziejei wzrastała firma mając z początku jednego pracownika, a dziś zatrudnia zakład przeszło 40 osób obojgpleci. Cały ten prosty i pewny rozwój, nie oparty na żadnych spekulatywnych interesach, a tylko na wytrwale i rzetelnej pracy, jest dowodem i przykładem, czegoż w naszym społeczeństwie dokonać można, o ile nie zbrako nie silnej woli i energii, mierzonej nie miarą jej zapalnego wybuchu, jak się u nas niestety często dzieje i niegwaltownością, ale jego wytrwale ciągłością.

Wszystko do celu.

Wszystko do celu dąży na świecie,
Drogę przed wieki wskazaną,
Wiosna po zimie, jesień po lecie,
Stalą powraca przemianą!
Zamiarem życia jest praca,
Praca nas tylko zdobi, zbogaca.

Patrz oto pszczoła z łąki dalekiej,
Spiesz do swojej rodziny,
Małe z kwiateczków soki drobiny,
Niesie do wspólnej pasieki.
Zamiarem życia jest praca,
Praca nas tylko zdobi zbogaca.

„SWÓJ DO SWEGO!”

Jedynie geniusz, czas i pracowitość wytrwała, zabiegliwa i poparta odpowiednimi środkami materialnymi, jest w możności wydrzeć wiedzy i technice to wszystko, co następnie można zużytkować i zastosować do wygod życia praktycznego.

Przy wytwarzaniu przedmiotów i artykułów użytku codziennego, wytwórcy powinni mieć na względzie przede wszystkim szerokie masy ogółu, a nie jeno nieliczne jednostki, opływające w dostatek. Zatem przedmioty produkowane powinny nade wszystko odznaczać się rzetelnem wykończeniem, praktycznością, trwałością i — co najważniejsza — cenami niskimi.

Co bowiem za wartość mieć może dla człowieka niezamożnego przedmiot, za który wytwórca setki marek wyznaczył?

Przemysłowcy nasi, o ile się przekonałiśmy na wystawie tegorocznej, przyszedłszy do przekonania, iż społeczeństwo nasze nie liczy bynajmniej w swem łonie jednostek bogatych, wytwarzają obecnie przedmioty i artykuły, które obok cen umiarkowanych, odznaczają się jakością wyborową i gustownym wyglądem.

Skoro więc wytwórcy naprawili w zupełności dawniejszy swój błąd, wypada też, ażeby i w umyśle i sercu odbiorców rozlitła się wreszcie iskra łączności, solidarności. Wielka enota poczucia godności narodowej powinna przejść jako część składowa w krew i kości nasze.

Pożałowania godnem jest obecne nasze położenie ekonomiczne; mimo to niektórzy, nie czując wcale jego grozy, z całą świadomością, graniczącą z hańbą, wpychają grosz krwawo zapracowany do kieszeni obcych nam ludzi.

Azali w istocie potrzebujemy zaspokajać u obcych potrzeby swoje? Przecież obecnie wszystkie gałęzie przemysłu, jak perfumeryjny, kosmetyczny, destylacyjny, papierowy, tytoniowy, cukierniczy i wszelkich przetworów chemicznych rozwinął się u nas w ostatnim czasie nadzwyczaj bogato i śmiało iść może w zawody z przemysłem obcym.

Czyż wiecznie pozostaniemy papugą obcych narodów? Ażalż wiecznie ganić będziemy co swojskie, a chwalić cudze? Zali wiecznie będziemy względni i pobłażliwi dla obcych, a surowi i wymagający wobec braci swoich?

Przecież już raz wyleczmy się z tej wady narodowej, która ongi była powodem upadku ojczyzny, a dziś przyczynić się może do upadku przemysłu rodzimego.

Hasło: »Swój do swego!« — powinno bezwarunkowo stać się dewizą naszej godności i poczucia narodowego...

SPIS WYSTAWCÓW.

C. ADAMSKI. Znana poznańska a jedna z najstarszych firm polskich, wystawiła swoje okazy a mianowicie przedłożyła nam wielką seryę różnych czapek wykonanych w własnej fabryce.

Wpadają nam przedewszystkiem w oczy dawne maciejówki, które znalazły swoją nazwę od inicjatora tejże, rybitnego męża Wielkopolski śp. Macieja hr. Mielżyńskiego, który w połowie zeszłego wieku polecił wykonanie tej czapki śp. Cyrylowi Adamskiemu, założycielowi firmy powyższej. Przez długie dziesiątki lat maciejówki żywane były w rodzinie hr. Mielżyńskich. Maciejówki jednakże dopiero wtenczas znalazły szersze zastosowanie, gdy firma C. Adamski zaczęła je fabrycznie na wielkie ilości wyrabiać.

Fabrykując je od przeszło 50 lat szeroki znalazła ogół nie tylko pod zaborem pruskim, lecz prawie na całym świecie, gdyż czapki te rozchodzą się licznie w krajach Zjednoczonych, Brazylii itd.

W ogromnej liczbie rozchodzą się na wychodźstwie stały się urzędowym strojem Sokolem. Żalować wyświadczyć, że wielu kupców nawet bardzo poważnych sprzedawała maciejówki z obcych źródeł, z pominięciem fabryki polskiej, mimo, że nabyć je mogą po tych samych cechach, ale w znacznie lepszym wykonaniu u C. Adamskiego.

Z sukna granatowego jak maciejówki podziwialiśmy piękne okazy rogatywek, które w ostatnim czasie bardzo się rozpowszechniły i które są bardzo gustownym pokryciem głowy. W kolorze szaro-zielonym zastosowane są dla leśników i przez wiele zarządów leśnych przyjęte są jako strój urzędowy dla borowych, leśników itd. Na milušką rogatkę białą z białym barankiem niemniej karmazynową, oraz granatową z czarnym lub siwym barankiem spoglądają pożądliwie matki, aby nimi ustroić głowy swoich malców, konfederatki mężkie z czarnym lub siwym barankiem, dopraszają się, aby je zabrać z sobą. Czapka z siwego baranka z dnem karmazynowem a po boku opatrzona różnokolorowemi wstęgami jest to tak zwana „kujawka“. Szkoda tylko, że czapkę tę teraz tak rzadko się spotyka. Dawniej całe Kujawy je nosiły, a za nimi i sąsiednie powiaty. Może wystawa p. Adamskiego spowoduje, że znowu wrócimy do tego tak pięknego stroju.

Wspaniałe tak pod względem kroju, wykonania jak i materiału są czapki barankowe perskie karakulowe.

Dla Szan. Duchowieństwa wyrabia firma ta birety piuski, których pięknie i w eleganckiej formie wykonane okazy znajdują się na wystawie.

Wielki szereg czapek dla służby robi bardzo dobre wrażenie. Widzimy różne fasony, różne specjalności wielkopolskich właścicieli ziemskich.

Znaleźć też tu może każdy dla swej służby odpowiednią czapkę i to od najwykwintniejszej począwszy a skończywszy na najskromniejszej.

Wszelkie okazy są jak najlepiej wykonane i świadczą chlubnie o znakomitej pod każdym względem fabryce czapek C. Adamskiego.

Nadmienić sobie pozwolimy, że już na wystawie przemysłowej prowincjonalnej w roku 1905 wyroby firmy tej znalazły wielkie uznanie i zostały nagrodzone złotym medalem.

Firma ta istnieje od roku 1854 i jest obecnie własnością pp. Kaźmierza i Włodzimierza Adamskiego.

Więcej takich solidarnych, idących z postępem czasu przedsięwzięciom, a wyjść to może na dobro całego naszego społeczeństwa.

Po dalsze szczegóły odsyłamy czytelników do ogłoszenia pomieszczonego w Pamiętniku.

FIRMA „ATLAS“ (właściciel Władysław Kostrzewski), założona w r. 1897. Skład papieru i materiałów, piśmiennych. Drukarnia, pędzona siłą elektryczną, przy ulicy Butelskiej Fabryka pocztówek i powinszowań. Bardzo się podoba zwiedzającym wystawę pocztówka z Matką Boską. Ładne są też powinszowania z orzelkami na rozmaitych kartkach kolorowych; dalej druki trójbarwne, przedstawiające n. p. Bamberkę w stroju świątecznym; pocztówki autotypijne i dwutonowe, wykonane podług własnych fotografii. Oprócz tego wystawia firma dużą kolekcję kolorowych akwareli na dalsze pocztówki; druki kupieckie kolorowe, znane z gustownego wykonania.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

Z. ANTONIEWICZ, malarz dekoracyjny i portretowy, na Chwaliszewie, wystawił portret i obrazy.

JÓZEF BĄK, podmistrz ceglarski w parowej cegielni budzyńskiej pod Mosiną, wystawił cegły w rozmaitych gatunkach, sklepieniowe, profilowe, gzymsowe i do okien, także do okien kościelnych, do studni, sączki, dachówki.

B. BĄKOWSKI, ulica Wielka Berlińska 65. Wystawił stół z przyrządem sprężynowym, umieszczonym u jednej nogi a uniemożliwiającym kołysanie się stołu, choćby na podłodze nierównej. Ten przyrząd jest opatentowany pod nazwą „Stabil“.

JAN BULAKOWSKI, mistrz stolarski w Swarzędzu, wystawił starannie wykonaną bramę domu.

JAN BIERNACKI, mistrz malarski, ulica Wrocławska 9. Wystawił bardzo gustowne godła kupieckie z napisami wpalanymi, z literami przysadzanymi na szkło, podsadzanymi za szkło i inne.

ROMAN BOCIAŃSKI, mistrz szewski, ulica św. Marcina 16/17. Wystawił starannie wykonane obuwie praktyczne do codziennego użycia, oraz spacerowe i luksusowe.

ZYGMUNT BUSZEWICZ, jedyna polska fabryka żaluzji w Poznaniu, Piekary 12 b. Wystawił żaluzje
STEFAN BALLENSTAEDT, wyroby kamieniarskie, ulica Nowa Ogrodowa 44. Wystawił model grobowca familijnego, rysunki i fotografie wykonanych ołtarzy, pomników, portali itp.

BUCHHOLZ i Spółka, fabryka likierów, ulica Półwiejska 4. Firma wystawiła likiery swojego wyrobu.

Specjalnością fabryki p. Buchholza i Sp. są znakomite nalewki poznańskie. Na wyszczególnienie zasługują staropolski likier pod nazwą „Zerwikaptur“, który co do smaku dorównuje najlepszym fabrykatom zagranicznym. W krótkim czasie swego istnienia fabryka ta pozyskała sobie liczne grono odbiorców.

H. CEGIELSKI. Setki kwadratowych metrów zajmuje na naszej wystawie przemysłowej fabryka maszyn Tow. Akc. H Cegielski. Niezmierna ilość wystawionych maszyn świadczy już na pierwszy rzutek o wielkości fabryki jako też o potęgę tego działu naszego krajowego przemysłu. Z przyjemnością z dumą spooczywa nasze oko na tych dwóch olbrzymich lokomobilach, z których pierwsza wyrobu własnego z wyciągalną kotłową wszystkim w Księstwie za granicą znany typ przypomina, lecz przypatrzysz się bliżej widzimy wiele ulepszeń. Widać fabryka idzie z postępem i potrafiła dorównać fabryce z Anglii, o czem łatwo się przekonać można, porównując tę maszynę z obok stojącą słynnego angielskiego wyrobu Davey Paxmanu. Pierwsza maszyna zapędza z jednej strony olbrzymią sieczkarnię zaopatrzoną we wszystkie nowości jako magnes, wentylator itd., z drugiej strony kolosalnych rozmiarów śrótownik „Albion“. Lokomobila Davey Paxman przenosi swą olbrzymią siłę na młocarnię i prasę d

słomy. Młocarnia wyrobu angielskiego Davey Paxmann, podpada nadzwyczaj silną budową i praktycznym wykonaniem. Łatwy dostęp do wału kolankowego dla wytrząsaczy, łożyska patentowe, smarowniki także zaznaczenia godne.

Dalej widzimy motor, zapędzany gazem ssącym i podziwiamy z jaką łatwością ta małych rozmiarów machina wielką piłę pędzi. Wszędzie łoskot i turkot, jednakowoż zaznaczyć musimy, że wszystkie trzy maszyny pędzące nadzwyczaj spokojnie pracują, to tylko piła ze straszną szybkością obracana i śrótownika tarcze się trące temu winne. Po za temi maszynami stoi godny zastęp mniejszych narzędzi rolniczych. Czego tu niema? Wiązalki, kosiarki sąsiadują z siewnikami wyrobu czeskiego, torfiarki z grabiami konnemi, po za temi moc wielka pługów słynnych „Recordów“, i słynnych Sępów. Z przyjemnością konstatujemy, że po magle w świat jechać już nie potrzebujemy, fabryka H. Cegielski piękną magiel własnego wyrobu wystawiła. Objąwszy jeszcze raz całość wspaniałej tej wystawy machin i życzymy fabryce wszelkiego powodzenia, o czem co prawda nie wątpimy, gdyż fabryka nam pokazała, że idzie z postępem i żadnej konkurencji obawiać się nie potrzebuje.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

KAZIMIERZ CHMIELEWSKI, poznańska chemiczno-techniczna fabryka, istniejąca od r. 1899, z maszynami nowoczesnej konstrukcyi, pędzonemi siłą elektryczną. Wystawa tej firmy bardzo pięknie się przedstawia. Towary są wystawione w artystycznie ułożonej piramidzie. Skrzynki i opakowania wyrabiane są we własnych firmy warsztatach. Firma wydaje na wystawie 20,000 kartek na 60,000 próbek. Każdemu gościowi wręcza kartkę, za której oddaniem w którymkolwiek składzie drogeryjnym albo kolonialnym w Poznaniu lub na prowincyi otrzymać ma każdy bezpłatnie próbę mączki z polyskiem „Kacecha“ do prasowania, próbę proszku

1900 do prania i małe pudełko pasty z koniczynką do czyszczenia obuwia.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

J. CHEŁMIKOWSKI, handel żelaza i narzędzi, ul. Półwiejska 35, założony w r. 1894. Wystawił narzędzia dla stolarzy, cieśli, kolodziejów, tkaczy, murarzy, garnarczcy i sztukatorów.

Trzeba przyznać p. Chełmikowskiemu, że idąc z postępem czasu, wszystkie nowo się ukazujące ulepszone narzędzia rzemieślnicze sprowadza, ocenia je i dopiero wtedy do handlu wprowadza, jest on bowiem specjalista na tem polu. Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

G. T. CICHOCKI, mistrz siodlarski, ulica Wiktorji 17. Firma istnieje już jedenasty rok. Wystawiła szory junkierskie, brązowe, ręcznej roboty; damskie i męskie siodła własnego wyrobu. Oprawny w ramie, zawieszony jest na wystawie list pochwalny z Anglii, który tem większe ma znaczenie, że siodlarstwo angijskie jest bardzo udoskonalone. Właściciel firmy już jako czeladnik wykonywał prace, które uzyskały na wystawach złote medale państwowe. Mając 22 lata jako czeladnik otrzymał w r. 1880 na wielkiej wystawie prowincjonalnej w Lignicy dyplom honorowy, nadzwyczaj rzadko przyznawany czeladnikom.

Firma **EICHSTAEDT** (właściciele Jan Eichstaedt i Władysław Bąkowski) założona w r. 1884 w miejsce firmy „K. Liszkowski“. W zakres fabrykacji wchodzi konfekcja dla pań, bielizna damska i męska, hafty artystyczne i aparaty kościelne. Odznaczona na wystawie prowincjonalnej w Poznaniu w r. 1895 złotym medalem, najwyższą nagrodą w tym oddziale. Wystawiła serwety i torebki, wykonane przez księżną Ogińską z Plunmian na Żmudzi, dalej koronki ręczne klockowe, koronki brukselskie prawdziwe; piękny ornat czerwony, do którego użyto aplikacji haftów z 18 wieku; ornat biały z 16 w. haftem żenilkowym wykonany; słupy srebrem i złotem haftowane z wieku 14 (haft artystycznie uzupełniony); proporzec „Sokoła“, brokaty lyońskie, wyprawę księżną;

Czartoryskiej z Sielca, ozdobną pięknymi haftami i monogramami (praca własnej szwalni), kilimy galicyjskie i wiele innych rzeczy.

Oprócz tego wystawia jako zastępca wyroby zakładu przemysłowego w Krakowie i to: roboty szydelkowe, drutowe, wiązane, pasmanteryjne, siatkowe, deskowe, gobelinowe, ściągów perskich, dalej bieliznę i roboty koronkowe.

STEFAN DOBROWOLSKI, malarz dekoracyjny, ulica Gorzka (Bittera) 24 na Wildzie, wystawił jako główną pracę własnoręczną szkice do vestibule'u i sali. Wzory pod szkłem przedstawiają wewnętrzne dekoracje do pałaców i zamożniejszych domów. Pan Dobrowolski wykonuje między innymi prace w nowym gmachu Muzeum Polskiego oraz u pierwszorzędných firm. Za wykonane prace w nowo pobudowanym pałacu w Głuchowie pod Poznaniem uzyskał wielkie uznanie.

EDWARD DZIABASZEWSKI, ogrodnik ementarza św. Floryana, wykonał prace ogrodnicze przy nagrobku, wystawionym przez firmę »S. Michalski i Spółka«, oraz przed figurą Matki Boskiej, przez tę samą firmę wystawionej.

FRANCISZEK DRABĘTOWICZ, mistrz krawiecki, ulica św. Marcina 50, pracuje od dwóch lat samodzielnie, wystawił surdut jednorzędny, bardzo akuratnie wykonany. Paski tego surduta we wszystkich szwach stykają się w ten sposób, że tworzą prostą linię, co jest pracą nadzwyczajną. U kołnierza wierzchnia i spodnia część jest z jednego kawałka. Oprócz tego wystawił p. Drabętowicz kamizelkę, którą można nosić po obydwóch stronach i czamarkę, która zasługuje na uznanie.

DANKOWSKI i SPÓŁKA. Skład mebli, założony w r. 1890, powstał z małych początków. Firma przez swoją pilność, staranność i rzetelność wyrobiła sobie wielkie poparcie u klienteli. Uzyskała też na wystawie w Gnieźnie złoty medal a na prowincjonalnej wystawie w Poznaniu srebrny medal. Pan Dankowski wystawił pokój męski z meblami

artystycznie wykonanemi, które się bardzo podobały i które też znalazły nabywcę. Przy pokoju męskim jest piękny budurek paniński. Ceny mebli są bardzo umiarkowane, i firma ze wszech miar zasługuje na poparcie.

JÓZEF DZIABASZEWSKI, fabryka wyrobów z miedzi i mosiądzu, ulica Alejowa nr. 7. Wystawił aparaty odpędowe dla gorzelni z deflegmatorem własnego pomysłu, korki, wentyle, armatury z mosiądzu, żelaza i spiżu. Firma cieszy się licznymi dowodami uznania. Między innymi pisze p. Brownford, generalny plenipotent dóbr czackich: „Nie wątpię, że panowie stanąć możecie do konkurencyi z najlepszymi niemieckimi firmami.“

FIRMA S. DEKIERT I SP. (właściciel Franciszek Kaczmarek, sekretarz wystawy). Magazyn szkła, porcelany i sprzętów kuchennych przy ulicy Zamkowej nr. 4, założony r. 1896. Firma wystawiła czysto aluminiowe garnki do gotowania, bardzo praktyczne w użyciu i tanie; piękne kieliszki rżnięte w najnowszych fasonach; porcelaną stołową, kuchenną oraz luksusową, ładne filiżanki kolorowe oraz garnitury czerwono białe. Na wyróżnienie zasługują garnitury do mycia fabrykatu firmy Villoroy i Boch i porcelana hotelowa fabryki Braci Rauscher. Wystawę firmy „S. Dekiert i Sp.“ zdobią piękne słupy z donicami majolikowemi, do których palmy dostarczyła firma ogrodnicza „J. Marciniak“. W pawilonie pana Marciniaka wpada w oczy zastawa stołowa w wykonaniu kobaltowem, dostarczona przez firmę „S. Dekiert i Sp.“, która jest znana w Księstwie z dostawiania większych wypraw, oraz urządzeń hotelowych, restauracyjnych i ogrodowych, n. p. między innem na Wzgórzu św. Łazarza, uskutecznia też licznie zamawiane wysyłki hurtowne.

W. DANKOWSKI, fabryka wyrobów mięsnych i kiszek, pędzona siłą elektryczną, przy ulicy Wro

śląskiej nr. 8. Wystawił różne wyroby mięsne, konserwy w puszkach.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

DOMAGALSKI i Spółka. ulica Berlińska 14/15, parowa fabryka eterycznych olei, ecensyi, nietrujących farb, destylarnia koniaków, miodosytnia i wytłocznia soków. Wystawił likiery, napoje bezalkoholowe, limoniady i inne okazy.

IGNACY DEGÓRSKI, fabryka powozów, Małe Garbary 7a. Wystawił amerykański powozik, z siedzeniem patentowanym, które można łatwo składać w rozmaity sposób: może być siedzeniem, do przodu obróconem, albo tylnem. albo można je zupełnie zamknąć, tak że pozostanie gładką powierzchnią bez siedzenia. Oprócz tego wystawił powozy otwarte, półkryte i karety. Jedna z karet ma wewnątrz i zewnątrz oświetlenie elektryczne, jest także zaopatrzona w dzwonek elektryczny i gwizdawkę, któremi można dawać sygnały stangretowi. Okazy p. I. Degórskiego cieszą się uznaniem gości wystawowych; niektóre powozy już sprzedał i otrzymał różne zamówienia.

MAKSYMILIAN DROSTE. Fabryka papierosów i krajalnia tytoni, przy ul. Bukowskiej 27, założona w r. 1891, zatrudnia przeszło stu robotników. Firma odznacza się na wystawie piękną dekoracją rozmaitych tytoni, układanych w gwiazdach i półksiężycach — pracą bardzo mozolną, artystycznie wykonaną we własnej fabryce. Wyroby firmy z najszlachetniejszych tytoni śmiało konkurować mogą z fabrykami tutejszemi i obcokrajowemi, cieszą się ogólnem uznaniem i są wszędzie znane, a zwłaszcza papierosy „Dubec“. Na pierwszej fachowej wystawie w Brukseli uzyskała firma medal z napisem: „pour excellentes cigarettes.“

DYBIZBAŃSKI dawniej Hübner, ulica Wiktorii 10, wystawił serwis srebrny z czasów Ludwika XVI, piękną zastawę srebrną na 12 osób, wazon srebrny w nowszym stylu, kandelabry srebrne, zegar miśnińskiej roboty z me-

chanizmem francuskim — wszystko w bardzo pięknej szafce odnośnie na niej.

ANTONI DZIECIUCHOWICZ, fabryka powozów, Rybaki 4-6. Wystawił wyroby własne, na które się składają kowalstwo, kołodziejstwo, siodlarstwo i lakiernictwo. Podobał się ogólnie powóz półkryty za 1500 marek, który kupił p. Kurnatowski z Przysieki. Również jest sprzedana piękna karetka za 1400 marek. Z innych okazów wymieniamy następujące: Jesionowy w naturze wolant w gustownej formie i z doborowego materiału, dobrze wykonany. Dog-cart z opatentowanymi resorami inżyniera Marcinkowskiego z Grodziska; licencya wyrobu sprzedana panu Dzieciuchowiczowi. Jest też wystawiona karetka w stanie surowym, która unaocznia pracę surową. Ta karetka ma taffe machoniowe, przód okrągły, koła z amerykańskiego drzewa, okucie eleganckie, gustowne. Dalej widzimy wspaniały wóz reklamowy K. Ignatowicza z elektrycznym oświetleniem, który kosztował 2200 młk., jest już rok w użyciu i wygląda jeszcze jak nowy. Wystawione wozy towarowe dla przedsiębiorstw kupieckich i przemysłowych są praktycznie wykonane. Zaciekawia też gości całkowity żelazny spód przedni do powozu własnoręcznej roboty, na warszawski sposób wykonany.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

PROFESOR dr. ANTONI DRYGAS, prezes Towarzystwa Przemysłowego i komitetu wystawowego. Firma, założona w r. 1898 i sądownie zapisana, narożnik św. Marcina i ulicy Rycerskiej 33, wystawia skrzydło, 2 pianina, 2 harmonia i instrument samogrający „Triumfola“ w modelu własnego pomysłu, wykonany w fabryce nadwornej Augusta Förstera w Lubawie saskiej a odznaczający się pełnym dźwiękiem, trwałością, stylem wytwornym i taniością. Pan prof. dr. Drygas ma własny warsztat, w którym uskutecznia wszelką przebudowę i reparacje fortepianów. Syn p. prof. Drygasa jest inżynierem w fabryce Förstera, a okazy na wystawie się znajdujące wykonane zostały pod jego osobistym kierownictwem.

BOLESŁAW DOBIELIŃSKI z Rawicza wystawił separatory basenowe i ręczne z przyrządem pompy, kartoflarki, sortowniki, do ziemniaków, siekacze i inne sprzęty. Kartoflarka wyrzuca ziemniaki w tył i zostawia je na wierzchu, nie kałęcząc ich i nie zasypując ziemią. Sortownik sortuje ziemniaki na trzy gatunki i oczyszcza z piasku. Pan Dobieliński otrzymał liczne listy pochwalne, między innymi od ks. proboszcza Zakrzewskiego z Golejewa i od p. dra Osterburga, chemika przy doświadczalnej stacyi dla mleczarń we Wrześni. Ks. proboszcz Zakrzewski pisze między innymi: „Ilość wyrabianego masła od czasu, gdy ten separator posiadam, jest podwójna“. Dr. Osterburg uznał separator z przyrządem pompy za najlepszy w świecie.

ANTONI ELBANOWSKI, mistrz szewski w Środzie, wystawił rozmaite trzewiki.

LUDWIK FRANKIEWICZ, cegielnia, plac Bernardyński 1. Wystawił rozmaite cegły.

STANISŁAW FILIPOWSKI w Starołęce, fabryka chemiczna pod nazwą »Hermes«. Wystawił smarowidła, nawozy w różnych gatunkach, oraz znany na całe Księstwo znakomity błyszczak »Hermesin. — Fabrykę p. Filipowskiego polecamy wszystkim kupcom jako bardzo korzystne źródło zakupu.

Firma S. FRENZEL I SPÓŁKA, właściciel Paweł Kryszkiewicz, fabryka czekolady i cukrów, Stary Rynek 56. Firma wystawiła różne swoje wyroby, które są gustownie ułożone, cieszą się uznaniem i znajdują chętnych nabywców.

GRZEŚKOWIAK, firma Kastor, skład kołowców, ulica Wilhelmska 17a. Wystawił pięć rowerów, odznaczających się trwałym materiałem i doskonałą konstrukcją. Na ramie jednego z rowerów zawieszono przez niejakiś czas 8 i pół centnara na dowód jej wytrzymałości.

JAN GRZEŚKIEWICZ, fabryka mebli wyściełanych przy ulicy Wiktorji nr. 1. Wystawił fotele wyściełane.

LEON GENDZIERSKI, malarz, ulica Berlińska 5. Wystawił akwarelowe szkice dekoratywne, które w większej części już były wykonane i premiowane kilkakrotnie. Jest tam obok harmonijnego kolorytu dobre zrozumienie linii dekoratywnej.

J. N. GRAMZIŃSKI, pilnikarz, Piekary 15. Wystawił kilkanaście pilników starych powtórnie nacinanych tak doskonale, że trudno je odróżnić od nowych.

GAWROŃSKI wystawił Bożą mękę.

„**GORGO**“, poznańskie laboratorium chemiczne, wystawia swoje wyroby, do których należą woda do ust, proszek do zębów, pasta do zębów, krem toaletowy, woda toaletowa — wszystko pod nazwą „Gorgo“ dalej woda kolońska, różne perfumy i inne preparaty kosmetyczne, oraz mydła toaletowe.

Firma **J. GROSSMANN & Co.** w Poznaniu, założona w roku 1894, wystawiła pasy skórzane własnego wyrobu, pasy z sierci wielbłądziej, które dla swej trwałości coraz więcej wchodzi w użycie, węże gumowe, jako też wiele gatunków opanków i preparatów technicznych do maszyn parowych. Ogólną uwagę zwróciły na siebie węże metalowe do wszelkich płynów i do pary. Do smarowania maszyn wystawione zostały przez powyższą firmę różne gatunki oliw.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

E. HYŻEWICZ, cukiernia warszawska, przy ul. Podgórznej 4, odznaczona kilkakrotnie medalami na wystawach. Głównym okazem tej firmy jest piramida, ważąca półtora centnara. Fundament piramidy z cukru gotowanego przedstawia skałę. W skałę jest umieszczone źródło, w koło źródła 8 nimf, które stanowią filary piramidy. Na głowach nimf spoczywa płyta, a na niej galeryjka z ośmiu ścianami.

Na ścianach są malowane na cukrze wodną farbą obrazy, przedstawiające Sokoła, Chodkiewicza pod Cecorą, herb Litwy, wóz Drzymały, dyngus, Wawel krakowski, gród Przemysława, „Witajcie“. Wa-

zony z kwiatów, wyżej gołąbki, aniołek, jeszcze wyżej galeryjka z krakowiakami zdobią piramidę. Oprócz tego są na okaz rozmaite torty fasonowe, przedstawiające lirę, poduszkę z gołąbkami, bilet wizytowy, dwie ręce rzemieślnicze, dalej wielkie jaję, w którego wnętrzu przedstawia się panorama z pięknym widokiem. Oprócz tego są drobniejsze wyroby z cukru i zastawa lodu.

W. HOŁOGA, cukiernia i kawiarnia w Środzie. Wystawił marcepany.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

BRONISŁAW JURKIEWICZ, fryzyer, Rybaki nr. 10, wystawił skuteczny środek na nagniotki, prawnie zastrzeżony pod nazwą „Unikum“. Za ten środek uzyskał p. Jurkiewicz liczne podziękowania od osób, które przez jego użycie bez bólu pozbyły się nagniotków. Niektóre z tych osób cierpiały przez kilka lat, i nie pomagały im żadne maści ani tynktury, dopiero środek „Unikum“ usunął odciski.

KAJETAN IGNATOWICZ, dom towarowy, Stary Rynek 67/69, narożnik ulicy Szkolnej, wystawia fotografie poszczególnych oddziałów domu towarowego, we własnem atelier sporządzone. Firma cieszy się ogólnem uznaniem. Dom towarowy, zaopatrzony w różne nowoczesne urządzenia, warto zwiedzić. Zwiedzający go często zastają bardzo licznych gości w różnych oddziałach, co świadczy o zaufaniu publiczności do firmy.

M. JEZIERSKI, ulica Południowa 4, parowa wazelnia smalcu i fabryka tłuszczu spożywczych. Wystawił tłuszcz topiony, markę „Emjot“, prawnie zastrzeżoną. Ten tłuszcz bardzo smaczny, o czym każdy na wystawie mógł się przekonać, składa się z najlepszych tłuszczu spożywczych i zastępuje smalec topiony. Przemysł ten, Niemcezech już od kilkunastu lat praktykowany, dozedł dzięki znacznej konsumeyi, do której się i nasze strony w wielkiej części przyczyniły i do dziś przyczyniają, do szerokich rozmiarów a ponieważ ten fabrykat

p. Jezierskiego co do dobroci niemieckim fabrykatom nie tylko zupełnie dorównuje ale co do smaku nawet je przewyższa, przeto znalazł już wielu odbiorców. Wszyscy kupcy, którzy podobne artykuły prowadzą, powinni poprzeć to pierwsze i jedyne tego rodzaju przedsiębiorstwo polskie. Jego obrót roczny wynosi około 5 milionów. W krótkim przeciągu czasu, nowy właściciel umiał obrót firmy w trzykroć pomnożyć i podnieść do takiej cyfry. Założył przedsiębiorstwo nieżyjący już Mateusz Jezierski, który poprzednio już podobny interes przez lat 10 prowadził wspólnie z swym młodszym bratem. W 1896 r. z obcych rąk wykupiwszy fabrykę margaryny, na Wildzie przy ul. Małgorzaty 33, po dwóch latach zamienia ją na parową warzelnię smalcu, prowadząc przy tem handel bydłem oraz hurtowny handel rozmaitych wędlin, słoniny i t. d. Po śmierci założyciela, t. j. od 1904 r., przejął je nastarszy syn zmarłego, Władysław, i dotychczas na wspólny rachunek z matką prowadzi Obok warzelni smalcu, założył on także i fabrykę innych tłuszczów spożywczych, a nadto uzyskał prawne zabezpieczenie wyrobu pewnego gatunku smalcu, który jako wyborny znaczny ma popyt. Aby lepsze zapewnić sobie warunki pracy, p. Jezierski w r. z. przenosi swą fabrykę, a częściowo także i składy hurtowne, do Główny pod Poznaniem, kantory zaś, dla dogodności interesentów, na ul. Południową, tuż przy rzeźni miejskiej. Oprócz głównego kierownika firmy, niemal się także do jej rozwoju przyczynił młodszy jego brat Stefan, który przedstawiając ją na zebraniach, umiał znacznie rozszerzyć kolo odbiorców.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

MARCIN JANKOWSKI, szlifiernia marmurowa ulica Wroclawska 15. Wystawił piękne nagrobki. Okazy p. Jankowskiego przyczyniły się bardzo do upiększenia wystawy.

JÓZEF JANKOWSKI, zakład blacharski i instalatorski, plac Bernardyński 3. Wystawił metalowy obraz Matki Boskiej i inne okazy.

TEODOR IGLER, ulica Ogrodowa 10. Wystawił model bardzo praktycznej deski do prasowania, przy której urządzone są stragany do składania. Chcąc deskę do prasowania użyć, roztwiera się stragany, a wtedy deska na nich bez innego oparcia tak dobrze spoczywa, że można ją wygodnie użyć do prasowania, zwłaszcza też do konfekcyi damskiej. Już kilka takich desek zamówiono na wystawie.

WŁADYSŁAW JANASIAK, fryzyer i perukarz, ul. Wodna 1. Wystawił okazy z włosów.

K. KOCZOROWSKI, skład tapet i linoleum, Stary Rynek 80. Wystawił tapety, które można myć za pomocą szczotki i mydła; dekoracye do tapet, przedstawiające psy, jelenie itp., które tak samo myć można, linoleum i inne okazy.

ALEKSANDER KWIATKOWSKI, emerytowany nauczyciel gimnazyalny w Lesznie, wystawił miodarkę własnego pomysłu.

MIKOŁAJ KLAROWICZ, chemiczna fabryka, plac św. Piotra 2. Wystawił swoje wyroby: „Popas“ środek do tuczenia świni, „Longina“ do pielęgnowania włosów, „Ducina“ wybory perfum, „Balu-Creme“ środek na piegi i także na nagniotki.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

Doktorowa **KOSZUTSKA**, wystawiła znaną ogólnie dentipurinę, „Salus“ środek na reumatyzm, „Peaumolle“ do pielęgnowania skóry twarzy i rąk, „Lotion“, środek na włosy.

ANTONI KAZIMIERCZYK, ulica św. Marcina 16/17, dekorator kościołów. Wystawił obraz, przedstawiający św. Wojciecha, malowany na płótnie, ludzko naśladowujący witraż szklany; za taki też wielu gości go uważa. Ten obraz, który wzbudza wielkie zainteresowanie zwłaszcza duchowieństwa, można przymocować na okno z szybą zwyczajną; kosztuje tylko 120 marek, podczas gdy podobny witraż szklany kosztowałby przynajmniej 800 marek. Oprócz tego podobają się inne obrazy wystawione: **Złożenie Chry-**

stusa do grobu, który to obraz kupiono na wystawie św. Michał, kwaciarka ze wschodu.

WŁADYSŁAW KURCZEWSKI. Cukiernia z kawiarnią i winiarnią, założona w. r 1906, przy ulicy Wrocławskiej nr. 9, wyrabia wszelkie towary, wchodzące w zakres cukiernictwa. Firma wystawiła wspaniałe monument z marcepanu, czekolady i karmelu, dalej kwiaty z marcepanu, herbatniki ruskie jako specjalność, piramidę cukrową, piramidę makaronikową. Właściciel cukierni pracował 15 lat w firmie A. Pfitzner i wzbudza zupełne zaufanie jako dzielny i doświadczony w swoim zawodzie.

KROTOSZYŃSKA FABRYKA WYROBÓW WOSKOWYCH. Przy wejściu do namiotu głównego znajduje się szafka z wyrobami Krotoszyńskiej fabryki świec, sp. zap. z ogr. por. Szafkę wystawiła firma B. Śniegockiego z Poznania, która to firma świece z Krotoszyńskiej fabryki stale prowadzi. Podziwiać można przepięknie dekorowane świece i stożki, bo fabryka nie więcej obecnie nie wyrabia, jak światło kościelne. Świece wystawione są zbyt kosztowne, żeby je spalić, chodzi jedynie o pokazanie, jak pięknie świece udekorować można.

Przed laty sześciu przejęło kilkudziesięciu ludzi dobrej woli upadającą fabrykę świec po ś. p. Opiełińskim i zawiązało spółkę z ogr. poręką.

Spółka stara się, ile sił, aby podolać swemu zadaniu. Obecnie daje ona już kilku rodzinom utrzymanie a przy zrozumieniu obecnych stosunków i życliwości naszego Przewieleb. Duchowieństwa i kupiectwa spółka powiększyć się powinna.

Spółka należy do związku spółek zarobkowych i jest pod nadzorem Patronatu. Prezesem zaś Rady Nadzorczej jest ks. Prob. Bronisz z Rozdrażewa. Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

STEFAN KOSZEWSKI, mistrz stolarski, ul. Strzelecka 31. Wystawił dwie lodownie domowe; dwie za-

stawki do parowych ogrzewaczy, bardzo poprawnie wykonane, i inne sprzęty.

LUDWIK KAPELA, drukarnia i fabryka stępli, ulica Gołębia 6. Wystawił rozmaite druki i stęple z przyborami.

BRONISŁAW KLEINWECHTER, piecownik, ul. Graniczna 2 (na św. Łazarzu). Wystawił artystycznie wykonany grób z małych zielonych kafli, nad którym się wznosi krzyż z białych kafli, oprócz tego kilka pięknych kafli różnokolorowych.

L. KOSTRZEWSKI, właściciel firmy „Hermes“, składu materiałów piśmiennych przy placu Piotra 4, wystawił karty z widokami, obrazki oprawne i nieoprawne, medaliony i różne artykuły, wchodzące w zakres towarów galanteryjnych i piśmiennych.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

L. KIESLINGA Nast., ulica św. Marcina 34, właściciele Witold i Stanisław Hedingerowie. Firma wystawiła urządzenie łazienki, wannę, umywalkę, dalej automaty gazowe do ciepłej wody, kocioł do ciepłej wody do wmurowania w kotłnię, kocioł do centralnego ogrzewania, pomywalkę do kuchni i inne okazy. Wiele okazów firma sprzedawała na wystawie.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

WACŁAW KULAKOWSKI, mistrz stolarski w Swarzędzu, wystawił szafkę do bielizny.

J. KOPECKI, studniarz — specjalista w wierceniu studni i zakładaniu rur wodociągowych wystawił własnej fabrykaeyi pompy z kutego żelaza i transmisye. Pan Kopecki rozpoczął swój interes przed 15 laty w skromnych rozmiarach, obecnie zaś do tego doszedł stopnia, że może co do robót wiertniczych konkurować z każdym większym przedsiębiorstwem niemieckiem. Świadczą o tem liczne piśmienne uznania, nadesłane p. Kopeckiemu zarówno od polaków jak niemców. Dotąd urządził p. Kopecki w Księstwie, Prusach, Śląsku i Królestwie Polskiem przeszło 7000 studni i to dla mączkarń, browarów,

gorzelni, mleczarni, dla wielkich gospodarstw z zapędem do pompowania końmi i urządzeniem po oborach i stajniach z wodociągami, jako i dla najmniejszych gospodarstw ku zupełnemu zadowoleniu. Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

CZESŁAW LEITGEBER, architekt, plac Wilhelmowski 17. Wystawił plany pod budowę swojego domu przy placu Wilhelmowskim.

ŁAGODA wykonał ogrodzenie ogródka pana Osńskiego.

Firma „**AGOL**“, właściciel **STEFAN LOGA**, jedyna polska fabryka gilz i kartonów, pędzona siłą elektryczną ulica Półwiejska 20. Wystawił różne gilzy, maszyny mosiężne do wyrabiania papierosów, kartony do papierosów cukierków, papieru listowego, mydeł, proszków, perfumów.

ED. LITWIŃSKI. Przed dwoma miesiącami zaledwie została otwartą fabryka pod firmą Ed Litwiński t. z o. p. i zdążyła jeszcze część swych wyrobów wystawić. Karmelki napełniane mają smak wiodk i połysk wyrobów najświetniejszych fabryk niemieckich, jesteśmy więc przekonani, iż fabryka dostarczająca tak znakomity towar ogromnie się rozwinie. Panu Litwińskiemu należy się najwyższe uznanie za tę pilność i wzorowe prowadzenie fabryki.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

WŁADYSŁAW LISIECKI, malarz, Piekary wystawił projekt na dekorację teatralną i krajobrazy.

Dr. ROMAN MAY, fabryka chemiczna nawozów sztucznych, założona w r. 1879 w Starołęce pod Poznaniem, zajmuje jedno z najpierwszych miejsc w przemyśle naszym. Poruszana siłą pary i elektryczności przy zastosowaniu wszelkich najnowszych maszyn i ulepszeń, w zupełności odpowiada potrzebom rolników. Kontrolowane przez stację doświadczalną poznańskiej Izby rolniczej, wyroby jej łatwiej znajdują zbyt nie tylko w Księstwie Poznańskim, lecz także w innych dzielnicach, również w Królestwie

stwie Polskiem. Firma wystawiła rozmaite superfosfaty oraz fosfaty, saletrę i inne okazy.

A. MARKIEWICZ, fabryka pierników w Kostrzynie. Wystawił wielką taflę piernikową ze stolem w środku i z piękną dekoracją, oprócz tego wielki wybór pierników różnego rodzaju.

Fabryka p. Markiewicza jest jednym z największych przedsiębiorstw polskich w Księstwie i dostarcza wyroby dorównujące w zupełności sławnym fabrykatom toruńskim. O ich dobroci świadczy popyt tak ogromny, że fabryka wszelkim zamówieniom w czasie gwiazdkowym z trudnością może podołać.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

WINCENTY MARSZAŁKIEWICZ, mistrz stolarski w Swarzędzu, wystawił biurko.

FRANCISZEK MANCZAK i **SPOŁKA** fabryka mebli, Grobla 17 c. Wystawił rozmaite stoły.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

Z. MAZURKIEWICZ. Fabryka pasów pędowych, założona w r. 1878 przez śp. Zefiryńa Mazurkiewicza, a dziś prowadzona przez jego syna Edwarda, pędzona motorem elektrycznym, posiada najnowsze urządzenia, na wystawach w Poznaniu, Bydgoszczy i we Lwowie uzyskała medale, między innymi państwowy medal, zajmuje się także sprzedażą wyrobów gumowych, technicznych, oraz importem oliwy do smarowania. Wystawiła między innymi pasy przeszło pół metra szerokie, przeznaczone dla cukrowni w Kruszwicy.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

MICHALSKI i **SPŁ.** Jednym z wystawców, którzy sobie najwięcej starania zadali by wystawę upiększyć jest firma Michalski i Spł. Właściciel p. Czesław Kusztełan. Zaznaczyć przy wstępie wypada udekorowanie głównej bramy wchodowej, dwiema pięknymi figurami alegorycznymi, przedstawiającymi: Handel i Przemysł.

Podziw wzbudza przepiękny wodotrysk umyślnie zbudowany dla ozdoby wystawy i celem zaznajomienia

Publiczności, że firma wykonuje także tego rodzaju arcydziała.

Na prawo widzimy grobowiec monumentalny w nader oryginalnym stylu, odznaczający się trwałą budową i gustem, cechującym wszystkie wyroby tej firmy; dalej sprawia bardzo miłe wrażenie prześliczna figura Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia na wysokim słupie.

Jak z ust pewnych się dowiadujemy, są wszelkie okazy na wystawie wyrobami wykonanymi we własnej fabryce; nie nie sprowadzane z fabryk obcych.

Sciana czyli właściwa wystawa fabryki Michalski i Spl. w pawilonie wystawowym, udekorowana z wielkim gustem biustami królów i herbami narodowymi oraz przedmiotami i figurami treści religijnej i z mytologii.

Szczególnie zwracamy uwagę na stolik marmurowy, wykonany artystycznie ręczną rzeźbą, podziwiać trzeba subtelną pracą i śmiałe wykonanie rzeź można filigranowej roboty w marmurze, okaz ten także wykonany we własnej pracowni. Pięknym i w czystym stylu wykonany jest model na grobowiec rodziny M. Palacza z figurą Chrystusa podług Thorwaldsena i wiele innych pięknych przedmiotów. Z uznaniem podnieść nam wypada starania obecnego właściciela firmy, dla utrzymania renomy tej starej firmy, istniejącej od lat 60-ciu.

Blizsze szczegóły w ogłoszeniu.

JÓZEF MARCINIEC, zakład ogrodniczy w Poznaniu. Jego pawilon jest wyłożony korą brzożową i korą z dębu korkowego, sprowadzoną z Portugalii. W pawilonie widzimy piękną zastawę z kwiatów na śluby i wszelkie uroczystości familijne, przeróżne rośliny egzotyczne, wspaniałe wieńce na ścianach porozwieszane. Wzdłuż wielkiej sali są klomby i trawniki, przez pana Marciniaka założone.

JAN MALINSKI, mistrz szewski. Skład i warsztat założony w r. 1903 przy ulicy Królewskiej 8. Wystawił lekkie obuwie salonowe, damskie i męskie, buciki pracy

ręcznej na wzór amerykański, wiele lżejsze od obuwia roboty maszynowej. Specyalność: długie buty i kanony.

JAN MAJCHRZAK, Warsztat stolarski, plac Bernardyński nr. 2. Wystawił pokój męski, składający się z szafy do książek, biurka, etażerki, stolika z wyciąganiem podstawkami. Wszystkie meble starannie wykonane.

L. MIKLASZEWSKI, mistrz krawiecki, cechmistrz poznańskiego cechu krawieckiego. Pierwsza pracownia ubiorów męskich, futer, rewerend, uniformów i liberyi, założona w r. 1900, plac Wilhelmski 8. Pan Miklaszewski wystawił rewerendę, frak, i inne okazy, które zasługują na uznanie.

ANTONI MAŁECKI mistrz szewski w Głównie, ulica Fabryczna 19. Wystawił okazy obuwia różnego rodzaju.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

W. MARCINKOWSKI, mistrz stolarski, przy ulicy Wiktoryi, wystawił dobrze i trwale wykonane drzwi domu.

ANTONI MINICKI, mistrz krawiecki, Stary Rynek 93. Wystawił rozmaite ubrania.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

FRANCISZEK MAISEL, miodosyttnia ul. Szyperaska 1. Wystawił miody do picia.

STANISŁAW MICHAŁOWSKI, mistrz malarski w Mosinie, wystawił dekorację malarską.

STANISŁAW NOWAKOWSKI, rzeźbiarz i budowniczy ołtarzy, Grobla nr. 6. Wystawił ołtarz w stylu barokowym; grupę, przedstawiającą Pana Jezusa w ogrójcu, kilka artystycznie wykonanych stacyi Drogi Krzyżowej, krzyże, klęczniki, szkice do ołtarzy, ambon itp. Zakład p. Nowakowskiego cieszy się uznaniem nie tylko w Księstwie Poznańskim, lecz także w Prusach Zachodnich i Wschodnich, na Górnym Ślązku i w Królestwie Polskiem.

WŁADYSŁAW NAPIERALSKI, mistrz stolarski w Swarzędzu, wystawił szafkę do bielizny.

STANISŁAW NOWACZYK, malarz dekoracyjny, ulica Wilowa nr. 64 (na Wildzie), wystawił różne obrazy na temata religijne.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

W. NOWAKOWSKI, mistrz garncarski, ulica Wielka Berlińska 66. Wystawił biurko z kafli do ogrzewania własnego pomysłu. Ogrzewają się tylko kafle od dołu. Płyta zaś i górna część pozostaje zawsze zimną. Oprócz tego jest wystawionych kilka różnokolorowych kafli.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

M. OSIŃSKI, zakład ogrodniczy w Winiarach pod Poznaniem. Wystawił olbrzymie palmy różnego rodzaju; cebule, sprowadzone z Japonii i tu hodowane oraz rozmaite inne wspaniałe rośliny. Dekoracja wystawy bardzo gustowna. Specyalnością firmy są: hodowla koniferów, zakładanie ogrodów owocowych i ozdobnych oraz parków, modernizowanie starych ogrodów i parków, urządzenie balkonów.

WACŁAW OZDOWSKI, fabryka papierosów „Piast“, plac Bernardyński 3, założona w r. 1897, wyrabia papierosy tylko ręcznej roboty z czystych tytoni bez przy-, mieszek, szkodzących zdrowiu. Do fabrykacji używa się najlepszej francuskiej gilzy „Abadie“ z watą higieniczną. Ogólnie znane ze swej dobroci są papierosy „Polskie“, „Bazarowe“, „Piast“.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

STANISŁAW PORANKIEWICZ, Nowy Rynek 2. Fabryka cholewek. Wystawia kolorowe butynki, sznurowane z jednego kawałka skóry, jelonkowe cholewki na chore nogi; różne prace z kursów kroju i modelowania, jakie urządza dla szewców; kątownice, służącą do rysowania modelu. Godną uznania jest książka pod tytułem: „Podręcznik i samouczek kroju dla szewców. Opracował Stanisław Porankiewicz, egzaminowany mistrz cholewkarSKI w Poznaniu. Wydanie pierwsze z 38 rycinami“ Jestto pierwszy taki podręcznik polski, który jest dla szewców

bardzo pouczający, informując ich dokładnie przy pomocy rycin, w jaki sposób należy rysować rozmaite modele.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

PILCZEK I PUTJATYCKI, ulica Wenecka 6, zakład artystyczno-litograficzny i drukarnia, fabryka wyrobów papierowych. Firma wystawiła kolorowy obraz Matki Boskiej, jaki jest w kościele w Świętej Lipce w Prusach Wschodnich, i zarazem 13 płyt kamiennych, do wykonania tego obrazu, ponieważ do każdego koloru potrzebna jest osobna płyta, oprócz tego próbne druki obrazu Matki Boskiej Gietrzwałdzkiej w 13 kolorach, kalendarze narodowe i ścienne, plakaty wszelkiego rodzaju, ilustracje narodowe, torebki papierowe, tutki, kartoniki.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

WINCENY PŁONKA, fabryka wyrobów metalowych na Zagórze 6, założona w r. 1878, zatrudnia około 100 robotników, wysyła swoje fabrykaty do Serbii, Szwecyi, Ameryki a nawet Brazylii i Chin, jest co rok reprezentowana na wszechświatowym jarmarku lipskim. Na wystawie jest wiele krzyżów, większych i mniejszych, oraz kropielniczek; oprócz tego maszyny rzeźnicze, bo p. Płonka nie tylko ma wyroby z białego metalu, lecz także jedyną na wschodzie Niemiec patentowanych noży do maszyn rzeźniczych. Jako pamiątkę z wystawy sprzedaje firma piękną popielniczkę w kształcie orla z wrytym w środku ratuszem poznańskim.

MICHAŁ PRZYBYLSKI. Fabryka marcepanów i wszelkich wyrobów z cukru pod firmą „Bonboniere“ przy ulicy Półwiejskiej 2. Firma wystawiła między innymi grupę marcepanową, przedstawiającą Krakusa jako wybawcę kraju od smoka.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

BOLESŁAW PRZYŁUSKI wystawił hafty ręczne, wykonane we własnej pracowni, między innymi zasłone przed monstancye, którą to zasłonę uznano jako pracę nadzwyczaj artystyczną nie tylko na obecnej wystawie, lecz także swego czasu na wystawie robót kobiecych w

Domu Przemysłowym. Pięknie są też wykonane ręcznym haftem sukienki na puszki.

LEON PLUCIŃSKI, mistrz siodlarski, przy ulicy św. Marcina 52/53, wystawił zamówione przez firmę „Rudolf Fink w Berlinie“ chomały, dalej szory w stylu angielskim, które podziwiali zwiedzający wystawę a które kupił książę Sulkowski z Rydzyny, oprócz tego różnego rodzaju kufry od najmniejszych do największych, siodła damskie i męskie, trańdzle, munsztuki, necesery — wszystkie przedmioty wykonane we własnej fabryce. Firma istnieje od lat 33 i jest znana w Księstwie oraz poza jej granicami z dostaw dla domów książęcych, arystokratycznych i innych.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

JÓZEF PENDOWSKI, ul. Wilhelmska 18, fabryka artystycznych wyrobów kościelnych, istniejąca od r. 1837. Wystawił wzbudzającą wielkie zainteresowanie, wykonaną we własnym warsztacie, przeważnie ręcznej roboty, srebrną monstrancję, w stylu gotyckim, ważącą około 10 funtów a około 90 centymetrów wysoką. Zdobią ją bardzo piękne figury, i to u góry Matki Boskiej, po bokach świętych Wojciecha, Stanisława, Franciszka, Antoniego, Kazimierza, Floryana, w środku trzech aniołów. Goście wystawowi, zwłaszcza kapłani i znawcy, wyrażali się o tej monstrancji nadzwyczaj pochlebnie

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

JAN RONTZ, inżynier elektrotechnik, znawca akredytowany przez prowincjonalne Towarzystwo zabezpieczenia od ognia, plac Królewski 2. Wystawiał elektromotor o sile 15 koni, umieszczony na wózku, dynamomaszynę z aparatami, elektryczne dzwonki, telefony, przybory do gromochronów, elektryczne wentylatory.

ANDRZEJ ROSZAK, mistrz szewski w Środzie, wystawił obuwie różnego rodzaju. Pan Roszak otrzymał w r. 1902 na wystawie w Dysseldorfie złoty medal.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

Firma „ATELIER RUBENS“ wystawiła doskonale wykonane fotografie mecenasa Czypickiego, profesora dr.

Drygasa, Józefa Kościelskiego, ks. prałata Sztychla, Teodora Szulca, piękne fotografie kobiet, kilka dobrych pigmentów i akwareli, dyapozytów dr. Kapuścińskiego.

ZACHEUSZ RITTER, skład materiałów aptecznych, chemikaliów i farb. W r. 1907 przyznano fabrykatom p. Rittera na wystawie lekarsko-przyrodniczej i higienicznej we Lwowie dyplom honorowy i złoty medal. Firma wyrabia środki, udelikatniające skórę ciała, do pielęgnowania włosów, do czyszczenia i konserwacji zębów, mydła toaletowe, wody kolońskie i kwiatowe; środki, usuwające ból gardła i kaszel, balsam na nagniotki, proszki do prania, atramenty i inne.

ROTNICKI wystawił obrazy z blachy miedzianej w płaskorzeźbie wykutej.

BRONISŁAW ŚNIEGOCKI, drogeria „Universum“, ulica Rycerska 37/38. Wystawił aparaty fotograficzne, gramofony, przezrocza do latarni projekcyjnych i różne artykuły drogeryjne, między niemi moliwę, prawnie zastrzeżony, najlepszy i najpewniejszy środek przeciw molom. Do wspomnianych powyżej przezroczy jest gotowych około 70 odczytów popularnych, bardzo godnych polecenia, i to na tematy: Poznań, Zakopane i nasze Tatry, Kraków i jego zabytki, zamek i katedra na Wawelu, obrazy Artura Grotgera, Jana Matejki, Krzesza, wzory sztuki średniowiecznej w dawnej Polsce, Gniezno, Warszawa, Częstochowa, królowie polscy, Stary i Nowy Testament, życie Adama Mickiewicza, zamek kórnicki i jego zabytki, o działalności saletry, o szkodnikach w rolnictwie, muzeum w Raperswyłu i inne.

Latarnie projekcyjne wraz z przyborami są w cenniku wymienione w cenie od 83 mrk. do 373,75 mrk.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

FR. SPYCHAŁSKI, kołodziej i powoźnik w Środzie, wystawił kilka kół w wykonaniu surowem, oraz drabkę podwójną. Te okazy zyskały pochwałę gości.

JÓZEF SROCZYŃSKI, fabryka mebli i zakład dla wewnętrznej architektury, ul. Berlińska 8. Wystawił pokój sypialny i salonik, kącik przy kominku i urządzenie do przedpokoju. Obydwa pokoje są kompletnie wykończone: meble, dekoracye, dywany, obicia na ściany, tapety, linoleum, kominkowe obudowania do centralnego ogrzewania.

A. STANEK, fabryka wanien kąpielowych, ulica Długa 18. Wystawił kilka wanien kąpielowych różnej konstrukcyi oraz gustownie wykonane okno mansardowe z cynku na wieżę. Na ścianach pawilonu umieszczone są liczne wzory i szkice do pokrywania dachów.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

FRANCISZEK SUSZCZYŃSKI, jedyna polska fabryka cygarniczek i papierośniczek, Wielkie Garbary 23. Wystawił rozmaite cygarniczki. Jest to gałęź przemysłu dotąd u nas wcale nie wyzyskana. Artykuł ten potrzebny jest w każdym lepszym składzie kolonialnym i cygar, przeto kupyce powinni popierać rodaka.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

WŁ. SALACIŃSKI. Cukiernia przy ul. Łazarskiej nr. 1 wystawiła bardzo zręcznie wykonaną podkowę z marcepanu, własnoręczny wyrób; ładne pantofelki, poduszkę, serce, owoce, które ładząco naśladowują naturalne — wszystko z marcepanu. Specyalność firmy: landreny, cukierki warszawskie.

BRONISŁAW SZYMAŃSKI, mistrz introligatorski, ulica Jezuicka 4, wystawił różne okazy introligatorskie, pięknie wykonane.

JAN SOBECKI, fabryka asfaltu, tektury na dachy, przetworów smołowcowych, oraz przedsiębiorstwo krycia dachów i asfaltowań. Ta firma pod kierownictwem p. R. Goździewicza daje pogląd na wyroby smołowcowe, proces destylacyjny smoły kamiennej, cały szereg wyskoków z niej, oraz wszelkie systemy krycia, odświeżania, reperacyi i konserwowania dachów tekturowych.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

JÓZEF STASZAK, mistrz kołodziejski, ulica Bukowska 15. Wystawił wóz rzeźnicki i wiele kół.

DONAT ŚTABROWSKI, parowa fabryka musztardy i konserw. Wystawił słoiki i naczynia z musztardą, duże szklane słoje z kiszoną kapustą i ogórkami korniszonami, oraz różne maszyny, jakimi fabryka się posługuje, n. p. maszynę do przekrawania głąbków, maszynę do krajania kapusty o 12 nożach, która przerabia dziennie do 200 centnarów i inne.

SPÓŁKA STOLARSKA, ulica Jezuicka 5, założona w r. 1894, wystawiła elegancki salon, sypialnię, pokój w stylu zakopiańskim, wzorowo wykonane, urządzenie kuchenne i inne meble.

TOMASZ SWIĞOŃ, mistrz krawiecki, ul. Strzelecka 31. Wystawił bardzo praktyczne spodnie do konnej jazdy, oraz ochraniacze kolan podczas deszczu, poleca się jako specjalista w szyciu spodni.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

MIŁOŚLAWSKA FABRYKA CYGAR (właściciel Józef Smodlibowski) wyrabia od lat 10-ciu cieszące się uznaniem cygara w cenie od 5 do 30 fen. Cygara miłośławskie są zaprowadzone nie tylko w Księstwie Poznańskim, ale w całych Niemczech. Pan Smodlibowski wysyła swoje cygara w większej ilości także do Hamburga, z kąd je niektóre firmy przysyłają do Księstwa jako wyroby hamburskie.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

WALENTY SENKÓWSKI, mistrz bednarski, ulica Głogowska 98. Wystawił wianienkę do prania.

W. SULICKI, skład futer i pracownia, oraz skład kapeluszy i fabryka czapek. Wystawił różne okazy kuśnierskie.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

A. SZMYTKOWSKI, fabryka likierów w Pniewach. Wystawił rozmaite likiery zwłaszcza specjalności: Jarzębówkę, Kontuszówkę, Jubileuszówkę znany jest jako tani i rzetelny hurtowny dostawca. Zwracamy uwagę na ogłoszenie w Pamiętniku.

WINCENTY ŚIETOWSKI, mistrz szewski w Mo-
sinie, wystawił mężkie obówie.

Firma **J. FR. TOMASZEWSKI** (właściciele Bolesław i Józef Winiewiczowie) wystawiła cenniki poważnych firm poznańskich, karty polecające, między innymi kartę polecającą własną wykonaną w 7 kolorach i inne druki.

JÓZEF TRZECIAKOWSKI zastępuje na wystawie specjalną fabrykę separatorów do mleka pod firmą „Jules Mélite” w Remicourt w Belgii. Te separatory różnią się od niemieckich fabrykatów wiążącym bębniem, oddzielającym mleko od śmietany.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

JAN TRAFANKOWSKI mistrz szewski w Stęszewie. Wystawił różne okazy obuwia zasługujące na uznanie, co tem więcej podnieść wypada, że pochodzą z małego miasta.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

ST. URBANOWICZ, mistrz ślusarski we Wrześni, kilkakrotnie nagrodzony medalami na wystawach wszechświatowych. Wystawił drzwiczki do pieca kaflowego z przyrządem, zabezpieczającym zamknięcie drzwiczek wewnętrznych; przyrząd ten zastrzeżony jest patentem. Oprócz tego są wystawione ława robocza przenośna dla przemysłu żelaznego i budowlana, ława robocza dla przemysłu drzewnego.

J. N. ULATOWSKI ulica Półwiejska nr. 11, jako zastępca fabryki Frati i Sp. w Paryżu i Berlinie, wystawił elektryczne, automatyczne fortepiany i orkiestryony.

Dalsze szczegóły w ogłoszeniu.

ADAM WALIGÓRSKI, cieśla, ulica Cesarza Fryderyka 5 (w Jeźcach), wystawił piękny model krętych schodów.

„**WARTA**” właścicielka Wanda Wojciechowska, fabryka chemiczna, ulica Wenecka nr. 1. Wystawiła atramenty.

Z. W. WRÓBLEWSKI i Spółka, Piekary 12, wystawił wyroby z cukru i czekolady.

Firma B. ZIÓLKOWSKI dawniej R. Leporowski, ulica św. Wawrzyńca 36, właściciel inżynier C. Perzyński. Fabryka wyrobów z miedzi i mosiądzu, połączona z lejarnią dzwonów kościelnych, założona w r. 1875. Zatrudnia przeszło 100 ludzi i pracuje dla 90 gorzeliń, także dla Królestwa Polskiego. Pan Perzyński posiada kilka patentów na swe wynalazki. Na wystawie oglądać można aparat destylacyjny, samowar, rądle z pokrywami, czajniki, blachy do pieczenia ciast, formy do galarety, brutwanny, chłodnik fermentacyi i studzenia młodzi, drożdziarkę i rozpluwacz do parnika. Firma zyskała uznanie, wyrażone w licznych listach, między innymi od p. Hulewicza, z Mielęcina, Mańkowskiego ze Słupi. Towarzystwa producentów okowity w Niemczech, i to za aparaty destylacyjne z deflegmatorem własnego pomysłu, także od p. dr. Jackowskiego z Wronczyna za rekonstrukcyę aparatu destylacyjnego. Pan Perzyński wykonał dzwony dla kościołów Bożego Ciała i św. Wojciecha w Poznaniu, Fary i Św. Krzyża w Gnieźnie, a w Katedrze poznańskiej przerobił łożyska przy wielkim dzwonie.

BRONISŁAW ZAWADZKI. Cukiernia z ogródkiem przy ulicy Wodnej nr. 13 wystawiła piękny tort pod nazwą „Leśna swoboda“, piramidy: czekoladową i karmelową, własnoręczne wyroby.

Okazy sztuki cukierniczej zaszczyt przynoszą p. Zawadzkiemu.

JÓZEF ZEYLAND, właściciel fabryki wyrobów stolarskich na Św. Łazarzu, ulica Alejowa nr. 7, wystawił dużą bramę frontową dla Muzeum polskiego w Poznaniu z amerykańskiej dębiny, oprócz tego modele: bramy frontowej pewnego domu przy ulicy św. Marcina, szafki szklanej dla Patronatu Spółek, sufitu kasetowego w pałacu niechanowskim, ołtarza do kaplicy w Słomowie i inne okazy.

ZEMBSKI, fabryka wódek, ulica Głogowska 78. Wystawił swoją specjalność, likier zdrowotny pod nazwą „Stupajkin” własnego wyrobu, który się cieszy uznaniem gości wystawowych.

P. ZWIERZYŃSKI w Gnieźnie, właściciel jedynej polskiej fabryki mydła, wystawił blisko trzymetrową piramidę z różnych gatunków mydła, która oryginalnością pomysłu ściąga na siebie uwagę każdego widza.

Na postumencie piramidy wystawione zostały jeszcze inne wyroby chemiczne tejże fabryki; przede wszystkim zasługuje na wzmiankę znakomity wyrób mydła, które fabryka w kawałkach, w opakowaniu funtowem wprowadza w handel. Mydło to, dzięki swej dobroci, zaprowadza się u naszej publiczności coraz więcej; obecnie dostać je już można we wszystkich składach. Również pranki mydlane pod nazwą «Pezol» i »Alfa», zasługują na wzmiankę, tudzież ogólne poparcie.

Kto więc jeszcze z panów kupców nie prowadzi mydeł Zwierzyńskiego, ten niech je sprowadzi sobie a z powodu coraz większego pokupu wyrobów swojskich napewno powiększy sobie tem znacznie grono swych odbiorców.

STEFAN ŻUROMSKI, mistrz ślusarski, ulica św. Marcina 66. Wystawił żelazne ogrodzenie grobowca.

ROMAN ZIELIŃSKI, mistrz stolarski, ulica Kanta 5 (na Św. Łazarzu). Wystawił łóżecką dziecięcą.

Biuro techniczne

L. Kiesling Nast. Hedinger

POZNAŃ, Św. Marcin 34.

Telefon 2068.

Gaz, acetylen, aerongaz.

**Wodociągi, pompy, hydranty,
wodotryski.**

**Automatyczne doprowadzanie wody do
koryt, hydrofory, rezerwoary**

Ciepłe wodociągi

**najróżniejszych systemów, również z
dołączeniem do centraln. ogrzewania.**

**Odpiływy, odwodnienia, ścieki, kanaliz.
Przelewy dołów kloacnych.**

Łazienki, umywalki, pomywalnie, baseny.

TOALETY, PISOARY, BIDETY.

Wiercenie studni na własne ryzyko

**Pokrycia dachów metalowych, artystyczne wyko-
nanie dachów na kościołach i pałacach.**

**Plany, kosztorysy, obliczenia, niwelacje i podróże
wstępne bezpłatnie.**

Gwarancje najdalej sięgające.

BANK ZWIĄZKU SPÓŁEK ZAROBKOWYCH W POZNANIU

przyjmuje
pieniądze w depozyt
i płaci zależnie od długości czasu wypowiedzenia $3\frac{1}{2}$ %
do $4\frac{1}{2}$ %, licząc procent od dnia złożenia depozytu.
Kapitały większe oprocentujemy **na mocy osobnej**
umowy.

Polecamy się nadto do zaprowadzenia

kont czekowych

i załatwiania wszelkich transakcyi bankierskich.

Skarbee do dyspozycyi publiczności.

P. CHMIELEWSKI

najstarszy polski skład piwa w Gnieźnie
ulica Wilhelmska nr. 2
narożnik ulicy Franciszkańskiej
poleca

swe znane z dobroci piwa

miejscowe, kobyłepolskie, pilzneńskie i mona-
chijskie, wrocławskie, składowe, Dominikańskie,
pszeniczne, słodowe, prawdziwy kulmbacher,
ang. porter, »Bock«, berlińskie białe, odleżale
grodziskie itd. jako i zagraniczne inne piwa w
sądkach i dużych butelkach
po możliwie tanich cenach.

Wyborowe wina, koniaki, cygary itp.

Wszystk piwa z dużych butelek.

ZAKŁAD

aparatów kościelnych

pod firmą

„UNITAS“

poleca Czcigodnemu Duchowieństwu oraz Szanownej Publiczności swe wyroby:

Ornaty, kapy vela (tuwalnie), zasłony przed monstrancje, antependya, stuly do chrztu, spow. św. i kazań.

Baldachimy, chorągwie kościelne i dla Towarzystw. Wykonuje wszelkie hafty ręczne we własnej pracowni.

Ceny możliwie najtańsze, warunki spłaty dogodne. Zakład istniejący od 1 1/4 roku posiada już wiele świadectw od WVKsięży Proboszczów i przyw. osób za dobre wykonanie i tanio dostawione przedmioty. Specyalność: Stylowe odnawianie starych szat kościelnych, oraz wyrób obrazów haftowanych na chorągwie figury ŚŚ Pańskich.

B. Przyłuski, Poznań, ul. Wiedeńska 8 I.

W. NOWAKOWSKI

mistrz garncarski

Poznań, Wielka Berlińska 66

wykonywa wszelkie roboty w zakresie garncarstwa wchodzące.

Wystawił biurko z kachli do ogrzewania, które ogólny podziw wzbudziło.

T. ŚWIGOŃ

mistrz krawiecki

Poznań, ul. Strzelecka 31, tylny dom I. piętro
poleca się jako specjalista na spodnie zwłaszcza

na spodnie do konnej jazdy

tak angielskie jako i ruskie, oraz
ochraniacze kolan, kamasze i t. p. —

Wszelkie zamówienia wykonuję
spiesznie, akuratnie i po możliwie
tanich cenach w własnym warsztacie.
Także wykonuję spodnie reformowe
dla pań.

Adres telegr. Majka Breslau. Telefon 10501

Kancelarya publiczna

dla spraw handlowych, pieneznych, prawni-
czych, inkasy i informacji każdego rodzaju i

Subdyrekcyja Westy,

Banku wzajemnych zabezpieczeń na życie
z Poznania

w Wrocławiu ulicą Macieja 49 od 1. 10. 08
ul. Moltkestr. 12. polecają się Szanownej Pu-
bliczności pierwsza do udzielania informacji

handlowo-kredytowych itd.

druga

do ubezpieczeń na życie w Weście.

Adres: Breslau X. Postschliessfach 13.

S. A. Majka.

(Osobiście przyjmuję w godz. od 8—10 i 3—4.)

CHEMICZNA FABRYKA
M. KLAROWICZ,
POZNAŃ

Plac Piotra 2. — Telefon 80.

Wyrabia i poleca: **Popas**

prawnie zastrzeżony, najlepszy i najszybciej działający
środek do tuczenia świń. Paczka 1-funtowa **40 fen.**

Paczka 2-funtowa **75 fen.**

10-funtowy woreczek **3,50 mk.** 25-funtowy **7,50 mk.**

50-funtowy **14,— mk.** 100-funtowy **26,— mk.**

Longina płyn do pielęgnowania włosów, działa ko-
rzystnie na porost włosów. Butelki po **1,75 i 3,—mk.**

Ducina wyborowy perfum. — Flakoniki po **2,50 mk.**
i **4 mk.** Próbne flakoniki po **25 fen.**

Crème-Belin znakomity na piegi i nieczystą skórę.

Słoiki po 1 marce.

1² 3 bardzo skuteczny środek na nagniotki (odciski)
w pudełkach po **60 fen.**

Do dalszej sprzedaży wysoki rabat.

CUKIERNIA

W. Hołca

SRODA,

ul. Cesarza Wilhelma.

TELEFON 100.

ZAŁOŻONA 1900.

Codziennie świeży wielki wybór ciast pod gwarancją
tylko na czystym maśle wypiekanych, jako to ciasta de-
serowe, makarony francuzkie, ciasta do mięsa i inne
gatunki z dobroci ogólnie znane.

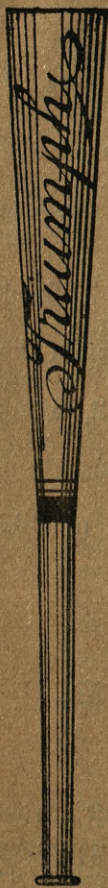
Torty najrozmaitsze po każdej cenie od pojedynczych
aż do najwykwintniejszych życzeń i form zastosowanych
do każdej uroczystości.

Specyalność: **Wszelkie gatunki marcapanów.**

Baumkuchy z wystrojem wykwintnym lub bez.

Lody, kremy w najrozmaitszych gatunkach.

Zamówienia wykonuję szybko i akuratanie.

Pierwsza Poznańska fabryka
cygarniczek papierowych
„TRIUMPH“

(właściciel **F. Suszczyński.**)

Poznań,

Wielkie Garbary nr. 23.

Telefon 939.

Wykonuje starannie i w jaknajkrótszym czasie
cygarniczki papierowe
do cygar i papierosów,
rozmaitego rodzaju z drukiem i bez druku.

Etuis do cygar i papierosów
w rozmaitych kolorach: (zielony, żółty,
czerwony i czarny z drukiem złotym tłocz.)

Panom grosistom
dają odpowiedni rabat.

Cenniki oraz próby na życzenie gratis.

Saponinę

znany proszek do prania oddaje korzystnie

ARTUR GUSTOWSKI, Poznań

Wrocławska ul. 19.

Tel. 2277.

Hurtowny skład Saponiny.

W. SULICKI

POZNAŃ, plac Wilhelmowski № 10.

Od Paźdźier. przenoszę mój interes do Bazaru przy ul. Nowej.

TELEFON 1725.

Skład futer, kapeluszy i fabryka czapek

poleca

w wielkim wyborze futra męskie i damskie, kołnierze, czapki i wszelkie wyroby w zakres kuśnierstwa wchodzące.

Zamówienia na futra, kabatki, także rewerendy futrzane dla Przewielebnego Duchowieństwa, wykonuję podług miary, pod osobistym kierownictwem w najnowszych fasonach i gwarancyą dobrego leżenia, również reperacye skuteczniam szybko i tanio.

Kapelusze, cylindry, szapokłaki i kapelusze dla chłopców z pierwszorzędnych fabryk światowych.

Z. Mazurkiewicz

zał. 1848. Fabryka pasów zał. 1848.

z zapędem elektrycznym

poleca

Pasy skórzane.

Pasy z sierści wielbł. i baweł.

Techn. artykuły gumowe.

Oliwy, smary. — Płachty i worki.

POZNAŃ, ul. Wiktoryi Nr. 17.

Telefon 22.

Polecamy papierosy fabryki

„ABUR“

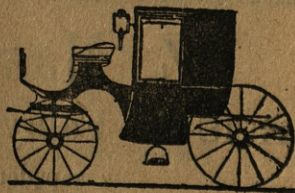
Tow. z ogr. por. w Poznaniu. Tel. 1363.

Specyjalnie zwracamy uwagę na gatunki:

„NASZE“

i „INTERNATIONAL“

wyrabiane z najprzedniejszych mieszanek rosyjskich i tureckich Do nabycia wszędzie!

Największa fabryka powozów i uprzęży

A. DZIECIUCHOWICZ

POZNAŃ, Rybaki 4-6.

poleca w wielkim wyborze
powozy kryte, półkryte, otwarte itd. Wielki zapas powozów używanych.
Własne warsztaty kowalskie, stelmachskie, stolarskie i lakiernicze.

Tylko wyroby własne.

Naprawy wykonują szybko i trwale.

B. Kasprowicz

Gniezno, Berlin, Hamburg.

Fabryka, gorzelnia i wycłocznia.

Oryginalne likiery deserowe.

Koniaki z win szampańskich.

Prawdziwa nastójka z owocami

Nalewajki z owocami i krystalizowane.

Bezalkoholowe Manru, Azar, Druźba.

Najlepsze marki wszechświatowe.

Wyroby moje znajdują
się także na

„stałej wystawie wyrobów

swojskich w lokalach

„Kupca“

przy ul. Wrocławskiej 19.

Mączka z polyskiem
Znak ochrony
„KACECHA“
opakowana w ko-
szach do bielizny.
Sprzedaż detal.
15 fen.

Znane wyroby
Poznańskiej

Proszek
do prania bielizny
1900.
Swejski znany
wyrób.
Sprzedaż detal.
20 fen.

Chemiczno-Technicznej Fabryki

KAZIMIERZA CHMIELEWSKIEGO

w Poznaniu

Butelska 10. -- Szeroka 20. Pałac Przem.

rozpowszechniają się coraz więcej i to
dzięki ich świetnemu zestawieniu.

Pierwsza i największa fabryka tego
rodzaju założona roku 1899.

Posiada obecnie 8 machin pędzonych siłą
elektryczną.

Obszerny cennik z dokładnem opisem wszystkich
innych swoich wyrobów oraz próby darmo.

Na Wystawie Przemysłowej w Poznaniu rozdaję
publiczności 20,000 bonów

Pasta z koniczynką
do czyszczenia obuwia.

Jedyny nowoczesny
fabrykat.

Sprzed. detal. 20 fen.

na 60,000

prób, które

się darmo

otrzymuje.

K. Chmielewskiego
Fuder ozonowy do
prania biel. zapert.;
karton 30 fen.
Kolosalna reklama
w wszystkich piśmiech.

I. WREMBEL

ZAKŁAD MALARSKI

**ARTYSTYCZNO-
DEKORACYJNY**

ul. Podgórna 10a,
obok Hotelu Francuskiego.
Telefon 905.

POLECAMY!

Boruta, Longinus, Dubec, Ruskie
poleca jako specjalność.

Borućki & Co. Fabryka papierosów
Jarocin.

Dla grosistów i gościennych niskie ceny. —
Zdolni agenci požądani.

„Saponin z koszulką„

przewyższa swą dobrocią wszystkie proszki mydlane i jest *najtańszym* środkiem do prania i czyszczenia sprzętów gospodarczych.

„SAPONIN z koszulką“ z powodu znakomitych zalet odznaczony na wystawie Przyrodniczo-lekarskiej we Lwowie 1907 roku najwyższą nagrodą, bo złotym medalem.

Detalicznie kosztuje
paczka ca. 500 gr. 25 fen.

P. P. Kupcom odrzuca »Saponin z koszulką«

największy zysk

i opłaci się wyrób ten polecić.

Na żądanie służę tanią ofertą.

Chemiczna fabryka »Saponin«

Czesław Nagórski

Pr. Stargard.

JAN SOBECKI

właściciel Witold Estkowski

Tel. nr. 250.

POZNAŃ

Tel. nr. 250.

Fabryka ogniotrwałych tektur (papy) na dachy,
holcementu, preparatów smołowcowych i asfaltowych
do konserwowania dachów papowych.

Kantor w Poznaniu, ul. Berlińska nr. 20.

Fabryka w Głównie pod Poznaniem

wykonuje pod długoletnią gwarancją dachy papowe podwójne.

Dachy papowe podwójne z nasypem żwirowym i ziemnym.

Dachy pojedyncze gładkie. Dachy pojedyncze na listwach.

Dachy holcementowe. Reparacje dachów holcementowych.

Całkowite polepienie uszkodzonych i zdezastowanych dachów
papowych.

Zamienianie starych dachów pojedynczych na listwach na
dachy podwójne.

Renowacje, reparacje i smarowanie dachów papowych.

Kładzenie posadzek asfaltowych. Kładzenie asfaltowych
warstw izolacyjnych. Gudronowanie i smarowanie ścian i sufitów

w zacierniach i fermentacjach, kadzi w gorzelniach itd.

Dokładna znajomość zawodu! Kosztorysy, rady oraz wskazówki
techniczne bezpłatnie.

Kawa, herbaty chińskie, Cacao,

=====**CZEKOLADY**=====

w wyborowych gatunkach.

Drogerya Dominikańska

w Poznaniu, narożnik ulicy Szewskiej i Dominikańskiej

SKŁAD

chemikalii, perfumeryi, artykułów toaletowych.

Opatrunki. Artykuły do pielęgnowania chorych.

Farby, lakiery, pokosty, pędzle, kleje.

Smarowidło na osie Oliwy do machin, tran, tój itd.

Artykuły do gospodarstwa domowego, jako : krochmal, mydło,
soda itd.

Zamówienia w miejscu wysyłam
odwrotnie do domu.

Zamiejscowe zamówienia ponad 15 mk. wysyłam
franko.

St. Koszewski, mistrz stolarski.

Poznań, ul. Strzelecka 31. TELEFON 1823.

Stolarnia artystyczna, prac budowlanych i kościelnych, wyborowych mebli w każdym stylu. Specyjaln. styl Zakopański. — Urządzeń składowych podług najnowszych rysunków i technicznych wymagań.

Lodownie z trwałego materiału w kilku wielkościach po znanych niskich cenach, zawsze na składzie.

Cenniki i rysunki na wszelkie prace w zakres stolarstwa wchodzące, odwrotnie franko! — Ceny niskie!

Material wyborowy! Zastawki do ogrzewaczy parowych!

Wyszła moim nakładem w nowem wykonaniu
gra dla rodzin polskich

układu J. Tucholskiego

DOMOWA SZKOŁA POLSKA

cena 1,20 mk.

Domowa Szkoła Polska składa się z 10 trwałych tablic i 100 kartek tekturowych z cennym materiałem naukowym w pytaniach i odpowiedziach — z objaśnieniem gry — w gustownym kartonie. Gra ta, w dzisiejszych czasach winna się znajdować w każdym domu polskim; jest bowiem wielce pożyteczna — interesująca i daje miłą rozrywkę.

Ażeby ułatwić każdemu nabycie tej tak pożytecznej gry, zniżyłem cenę na tylko 1,00 mk. z odwrotną przesyłką franko 1,20 mk. Do nabycia także w księgarniach.

Księgarniom i sprzedającym wysoki rabat.

O łaskawe zlecenie proszę uprzejmie

Maryan Pukacki, introligatornia.

INOWROCLAW, ulica Kolejowa 5.

Najodpowiedniejszym organem do ogłoszeń
wszelkiego rodzaju jest

GAZETA GRUDZIĄDZKA

»Gazeta Grudziądzka« jest bowiem najpoczytniejszem pismem
polskiem na całym obszarze ziem polskich.

Wedle urzędowego poświadczenia notaryalnego z dnia 24-go
marca roku 1908 wynosiła liczba jej abonentów

83 500

(abonentów pocztowych 80 355.)

»Gazeta Grudziądzka« jest w równej mierze rozpowszechniona
w Ks. Poznańskim, Prusach Zachodnich i na obczyźnie.

Każdy kupiec, rzemieślnik i przemysłowiec powinien
choć na próbę zamieścić ogłoszenie
w »GAZECIE GRUDZIĄDZKIEJ«, a
przekona się, że znaczne z tego będzie miał zyski.

„Gazeta Grudziądzka“

zaleca się też obywatelom ziemskim, gospodarzom i bankom
jako znakomity organ do ogłoszeń, gdy chodzi o uzyskanie
wszelkiego rodzaju sił roboczych, oficyalistów,
sprzedaży ziół do siewu, bydła rozplodowego,
parcelacyi, kupno i sprzedaż majątków. ∞∞∞
uzyskanie pożyczek, lokowanie pieniędzy itd.

Rezultat pewny! — Prosimy się przekonać!

1000 rachunków z firmą	4,00	mk.
1000 kopert z firmą	2,50	„
1000 kart korespond. z firmą .	3,50	„
1000 kart polec. z tekstem po 1 str.	4,00	„
z tekstem po dwóch stronach	6,00	„
1000 plakatów reklam. mniejszych	4,00	„
„ „ „ „ większych	6,00	„

T. BOBOWSKI, drukarnia, ul. Dominikańska 7 Telefon 2216.

J. GROSSMANN & CO.

Poznań, Wilhelmowska 20.

Techniczne przybory dla zakładów fabrycznych.

Pasy wszelkiego rodzaju.

Wyroby gumowe i asbestowe.

Oliwy i smarowidła do maszyn.

Płótna nieprzemakalne.

Techniczne przybory drobne.

TELEFON 1162.

Tylko tak adresować prosimy:

Krotoszyńska
fabryka wyrobów woskowych

E. G. m. b. H.

Krotoszyn — Krotoschin.

Wyżej podana firma dostarcza każdą ilość w każdej wadze świec ołtarzowych Nr. I. podług przepisu św. Kongregacji obrządków.

Nadto Nr. II do asysty i procesyi.

Fabryka powiększyła obecnie swe lokale i bielnik zadowolni wszelkie wymagania Szan. Odbiorców.

Wysyłki franko do każdej stacyi kolei, nie obliczając skrzyń.

Panom kupcom służymy specjalną ofertą.

Zakupujemy wszelkie okrychy i kawałki świec, również wosk i węzę.

J. MALIŃSKI

mistrz szewski

Poznań, ul. Królewska nr. 8.

Pierwszorzędna pracownia

wytwornego obuwia

wszelkiego rodzaju np.: Buty do polowania, gospodarstwa, specjalnie lekkie do konnej jazdy, automobilów, tak męskie jak i damskie.

Obuwie moje znane jako lekkie, nieprzemakalne i nadzwyczaj trwałe, na co szczególną zwracam uwagę.

Niniejszem donosimy uprzejmie, iż otwo-
rzyliśmy

POZNANIU, Grobla Nr. 14
pierwszorzędną parową
fabrykę karmelków i cukrów.

Zaopatrzywszy fabrykę w najnowsze ma-
szyny i aparaty na wzór najstynniejszych fabryk
niemieckich, szwajcarskich, jesteśmy w możności
dostarczać **najlepszy, smaczny, suchy, nie lepący**
się towar.

Telef. 1114. **Ed. Litwiński** Telef. 1114.

Tow. z ogr. poręką.

Adres: Ed. Litwiński, G. m. b. H. Poznań-Posen.

Niniejszem mam zaszczyt Szanownej
Publiczności, Towarzystwom i Amatorom
polecić moją jedyną w Niemczech polską
i **fachową**
fabrykę i wypożyczalnię kostyumów
założoną w roku 1887, na przedstawienia
teatralne i **bale maskowe**, oraz do wszelkich zabaw
zimowych, latowych i żywych obrazów, tak w miejscu
jak i na prowincyi. Zarazem przyjmuję zamówienia na
mniejsze i większe bale maskowe z osobistym dostawie-
niem kostyumów. Na życzenie **nowe kostyummy**,
wedle wzorów różnych wieków, wykonuje się w mojej
pracowni na własność lub się wypożycza — z usługą
sumienną i rzetelną po bardzo umiarkowanych cenach.

Z wysokim szacunkiem

Bolesław Niksdorf

Poznań, Stary Rynek nr. 42, I i II piętro.

Sam sobie szkodzi!

kto zamawiając pocztówki nie zażąda w pierw naszych kolekcji kart narodowych, artyst. rodzajowych itd. w cenie 3, 5 i 10 mk., które wysyłamy odwrotnie za nadesłaniem gotówki lub zaliczkę.

Kto raz się przekona,
zostanie naszym stałym odbiorcą.

„Globus“

I. & J. Mrówczyński,
Rawicz (Rawitsch).

R. Kotliński

przy ul. Szewskiej 15

robi dobrze i tanio! ma dobrze zaprowadzony warsztat oraz wielki wybór najlepszych kołowców Opel i starą znaną francuską markę Pfeil, jako

i maszyny do szycia dobre i tanie pod długoletnią gwarancją.

Łagodna odpłata częściowa. Ceny tanie. Cenniki darmo i franko.

Zastępców we wszystkich miejscowościach poszukuje się na dużą prowizyą. Ma także duży zapas używanych kół już od 25 marek.

**Fabryka mydeł
i chemiczno-technicznych
wytworów**

P. Zwierzyńskiego

W GNIEŹNIE

poleca:

- Mydła twarde w paczkach i ryglach.**
„ rzadkie szare i białe.
„ toaletowe od najtańszych do
najlepszych.

Proszki do prania.

Do nabycia prawie w wszystkich
główniejszych odnośnych handlach.

— Żądajcie —

PIWA

Miłosławskiego

które się coraz to większem
uznaniem cieszy i nietylko tutejsze, lecz
i zagraniczne piwa śmiało zastąpić może.

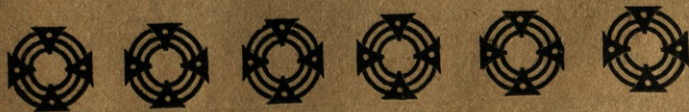

W miejscowościach, w których dotąd
wyłącznego zastępstwa nie posiadam, pro-
szę adresować wprost.

A. Duchowski

Browar parowy w Miłosławiu.

— TELEFON 6. —

„Rekord“

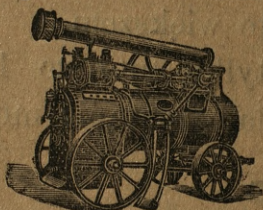
H. CEGIELSKI, Tow. Akc. w Poznaniu

ul. Strzelecka nr. 14

Największa i najstarsza fabryka
machin i narzędzi rolniczych

poleca

jako jeneralni reprezentanci firmy
Davey, Paxmann & Co, Lta, Colchester.
Pierwszorządne parowe garnitu-
ry do młócenia.

Lokomobile o wielkiej
powierzchni ogrzewalnej i
minimalnym użyciu paliwa.

Młocarnie o długich
wytrzeszczach i łożach z
pierścieniowem smarowa-
niem.

Trwała budowa! Niezrównana działalność!

Lekki chód! Małe użycie paliwa!

Liczne świadectwa do dyspozycji

— Oryginalne angielskie —

kosiarki, żniwiarki i wiązalki

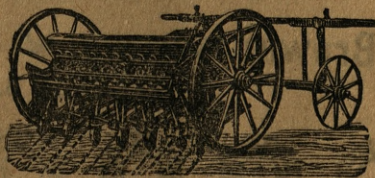
„Albion“.

Znanego własnego wyrobu grabie konne „Pante-
ra“ całe z żelaza i stali plugi jedno i wieloskibowe.

Specjalność:

plugi dwuskibowe całostalowe „Rekord“, walce

gładkie, pierścienio-
we i kolezate, brony
do uprawy łąk i pól,
torfiarki i prasy do
torfu. Znakomite sie-
wniki rządowe „Nowi-
na“, maneże, młocarnie,
sieczkarnie itp.

Cenniki bezpłatnie.

„Albion“

„Albion“

„Bonbonière“

Właśc: **Michał Przybylski**

POZNAŃ, ul. Półwiejska nr. 2, przy Pl. Piotra.

Fabryka konfektów, marcepanów,
wszelkie wyroby z cukru.

Specjalność:

pralinki i cukierki wyrobu na sposób
Warszawski i Paryski.

Kory czekoladowe, pastylki orzeźwiające,
pralinki lodowe i owocowe.

Skład herbaty, kakao, biszkoptów, atrap, bonbonierek
i czekolady z renomowanych fabryk Lindta,
Sucharda, Sarottego, Reicherta i Caillera.

Fabryka papierosów

„PIAST“

wł. **Wacław Ozdowski**

(firma założona w roku 1897)

POZNAŃ

PLAC BERNARDYŃSKI 3.

Telefon 1842

poleca swoje ogólnie znane z doborowego
smaku i aromatu papierosy

„BAZAROWE“

„PIAST“ i „POLSKIE“.

A. ROSZAK

Środa

poleca swój staro zaprowadzony

skład obuwia

wszelkiego rodzaju w wielkim wyborze, od pojedynczych do eleganckich, lekkich i trwałych z pierwszorzędných fabryk, i własnego wyrobu.

Długie buty

i do roboty zawsze na składzie.

Wszelkie

samówienia podług miary

wykonuje starannie i po cenach przystępnych.

Proszę uprzejmie o zwrócenie uwagi na **okno wystawne.**

J. Trzeciakowski

Poznań

Generalny zastępca na oryginalne separatory: „Melotte”

Remicourt — Belgia.

Poszukuję zastępców na wysoką prowizję.

KAZIMIERZ SZMYT

artysta-malarz

ul. Teatralna № 3 I p.

wykonuje portrety i obrazy treści religijnej.

„ITALIA”

fabryka makaronów i opłatków kościelnych
Poznań, Tama garbarska 25/28 telefon 1731. (Adres
listów Postfach 82.)

Poleca znane z dobroci wyroby przy skorej i
rzetelnej usłudze tylko hurtownie. Fabryka po-
zyskała najwyższe odznaki honorowe w Hamburgu,
Paryżu i Wiedniu.

Właściciel Leopold Donat.

Miłosławska fabryka

cygar

J. Smodlibowskiego

poleca

wyroby swoje

w cenach od 30 do 200 mk.

znane w kraju i za granicą.

J. Gierłowski

Król. uprzyw. Apteka pod Białym Orłem

Poznań, Stary Bynek nr. 41.

naprzeciw Starego Ratusza

założona w r. 1564,

(za czasów Zygmunta Augusta).

TELEFON 1201.

TELEFON 1201.

POLECA:

**nowości lecznicze, krajowe
i zagraniczne.**

TEATR AMATORSKI!!

Zawiadamiam uprzejmie Szanownych amatorów jako i kierowników kółek teatralnych amatorskich, że biblioteka moja zaopatrzona jest bogato w **dzieła dramatyczne**, wyborowe **sztuki teatralne bez śpiewu i ze śpiewem**, z orkiestrą pełną i skromniejszą, począwszy od monodramów i jednoaktówek do sztuk o 4 i 5 aktach, tak z dziedziny literatury ojczystej jak i obcej. Msze na 4 mieszane głosy z organem. Równocześnie polecam

śpiewy kościelne i świeckie i Msze z organem

na cztery męskie głosy, każdy głos z osobna i z partyturą. Powyższych dzieł, do których instrumentacja jest po największej części mego utworu i drukowana w moim własnym zakładzie autograficznym, tylko u mnie nabyć można, o czem Szanowną Publiczność ostrzegam, ponieważ pojawiła się **znaczna liczba plagiatorów**, którzy moją przeszło 25 letnią pracę na swoją korzyść wyzyskiwać usiłują. Na żądanie wysyłam bezpłatnie **bardzo dogodnie urządzone katalogi**, które objaśniają, co do rodzaju sztuk i ilości osób w nich występujących, ułatwiają przez to wybór sztuk dla mniejszego lub większego grona amatorów.

Fr. X. Zaremba, nauczyciel muzyki i organista.

JAN ŻURAWSKI

złotnik i jubiler.

Poznań, ul. Podgórna 8.

naprzeciw hotelu francuskiego.

Wielki wybór wyrobów ze złota i srebra:

Broszki, kolczyki, pierścionki,
bransoletki, obrączki ślubne.

ALFENIDA: zastawy, sztuce itd.

Zegarki złote, srebrne, damskie i męskie.

Podarki okolicznościowe.

Zakup starego złota i srebra.

„ATLAS”

W. Kostrzewski, Poznań

TELEFON 674.

Fabryka powinszowań i pocztówek.

Hurtowny i detaliczny skład
wszelkich materiałów piśmiennych.

Drukarnia pędzona siłą elektryczną.

Skład detaliczny
Stary Rynek 48.

POZNAŃ

Kantor:
ul. Butelska 15.

ANTONI MINICKI

mistrz krawiecki

Poznań, Stary Rynek 93

Pracownia eleganckiej garderoby męskiej

— podług najnowszych żurnali —

pod gwarancją dobrego leżenia.

WIELKI WYBÓR MATERJI KRAJ. I ZAGRAN.

Ceny przystępne.

Spieszne wykonanie.

Specyalność: Wszelkie uniformy i liberye.

Pixa & Poturański

POZNAŃ, ul. Wrocławska 19.

Wielki skład

gotowej garderoby męskiej

i dla chłopców.

Elegancka pracownia podług miary.

Odwołującym się na niniejszy anons przy

gotówce 5% rabatu.

Obcasy gumowe!

STĘSZEWO.

JAN TRAFANKOWSKI

Stęszewo.

**Skład i warsztat
modnego obuwia.**

Specyalność:

długie buty, oraz obuwie
na cierpiące nogi.

Warsztat reparacyjny.

Ceny przystępne.

Gustowne i szybkie wykonanie.

Obcasy gumowe!

Mańczak & Co.

Zał. 1890. **Parowa fabryka mebli** Zał. 1890.

Poznań, Grobla 17c.

Wykonuje

Wertyka, szafki pod lustra,
umywalki itd.

Jako specyalność poleca

rozmaite stoły.

Najtańsze źródło zakupu dla sprzedających
z drugiej ręki.

Niniejszem donoszę uprzejmie, że z dniem 2 lipca r. b

otworzyłem przy ul. Wrocławskiej

(narożnik placu Piotra)

skład mleka, śmietany,
masła, sera i jaj

(co dzień 2 razy świeży własny wyrób).

Zadaniem mojem będzie tylko doborowym, jak-
najlepszym towarem zaufanie Szanownej Publiczności
sobie zaskarbić i upraszam o łaskawe poparcie mego
przedsiębiorstwa.

Z wysokim szacunkiem

Ludwik Głowacki.

Kapelusze

Specjalny

MAGAZYN ARTYKUŁÓW MĘSKICH

Krawaty

L. Tundak

Poznań, ul. Wiktoryi Nr. 11.

Wielki wybór.

Ceny umiarkowane.

Towar jakości wyborowej.

Rękawiczki

Bielizna

Proszę żądać

wszędzie

PIERNIKI

MARKIEWICZA

nie ustępujące

niczem wyrobom

obcym.

Antoni Fiedler,

POZNAŃ

ULICA DŁUGA № 11.

Telefon 811.

Pierwsza poznańska
fabryka pocztówek i powinszowań,
hurtowny skład
papierów luksusowych.

Wykonuję
karty z widokami,
klisze drukarskie do cenników
i ogłoszeń,
obrazy, plakaty, etykiety,
mapy i t. d.

A. ZEMBSKI
Poznań, ul. Głogowska 78.

TELEFON 143.

Fabryka

likworów zdrowotnych.

Specyalność:

— Stupajkin. —

Skład rumów, araków, koniaków.

HURTOWNIE. DETALICZNIE.

Obrazy religijne

maluje

S. NOWACZYK

Poznań, ul. Wilowa (Villenstrasse) 64.

PP. Mistrzom malarskim ceny przystępne.

Kurjer Poznański pisze:

Wystawa p. Nowaczyka szkice
i wzory do obrazów; wykonanie zna-
komite i zaiste artystyczne.

J. KOSTECKA

(z d. Fischbach)

Poznań, ul. Wrocławska 40

poleca w wielkim wyborze

KRAWATY — KAPELUSZE — BIELIZNE —

REKAWICZKI — PARASOLE

i wiele innych artykułów męzkich

po bardzo tanich cenach.

Żaluzye! **Aleks. Budziński** Rolosy!

Poznań, Strzelecka 2. (Schützenstr. 2.)

Jedyny polski specjalny interes tego
rodzaju w Niemczech poleca:

**Żaluzye wszelkich systemów
dla okien mieszkalnych i wystawowych,**

żaluzye klepkowe D. R. G. M. 141 326.

od mk. **5,00** za sztukę.

Żaluzye sztabowe (Rolklapy) D. R. G. M. 161812.

i w innych wykonaniach

od mk. **4,25** za □ metr.

Ruchome ściany na balkony, werandy itd.

Kosztorysy i cenniki darmo i franko.

Długotrwała gwarancya. ☞ Długotrwała gwarancya.

Dogodne warunki spłaty.

W. Dankowski

Poznań, ul. Wrocławska nr. 8,

Telefon 1350

Fabryka wyrobów mięsnych i kiszek,

pędzona siłą elektryczną.

Wielki wybór konserw mięsnych,
w puszkach, jako to:

Kiełbaski Poznańskie, Warszawskie
Serdelki, Kiełbaski Poznańskie pa-
prykowe, Kiełbaski Frankfurckie,
Wołowina, Ozory wołowe.

Antoni Kochanowski

malarz dekoracyjny

POZNAŃ, W. 3, ul. Łazarza nr. 3.

Poleca się do wykonania

wszelkich prac malarskich
po cenach przystępnych.

Specjalność: Dekoracya pałacy i kościołów.

**Parowa fabryka
tłuszczy spożywczych.**

Smalec, słonina, flaki.

M. Jezierski

Poznań,

ul. Południowa nr. 4.

Adres do telegr. „Emjot“.

Telefon 470.

Fabryka sławnego tłuszczu
spożywczego marka „Emjot“.

Najtańsze źródło zakupu dla sprze-
dających z drugiej ręki.

KANAPY,

garnitury pluszowe w nowych deseniach
i fasonach,
szeslongi, materace i t. d.
wyrabiane w własnej pracowni
pod długoletnią gwarancją.

MEBLE

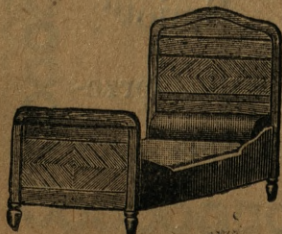
szafy, łóżka, lustra, stoły itd.
poleca po rzeczywiście
nizkich lecz **stałych** cenach.

Wyprawy całkowite najtaniej

Franciszek Krzyżagórski

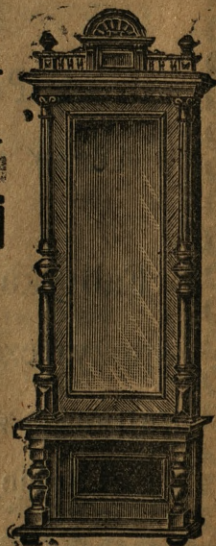
POZNAŃ, Św. Marcin 5/6.

(obok kościoła).

Zasada:
większy obrót
mały zysk.

Upraszam
uprzejmie
zważyć na
numer i firmę.

C. ADAMSKI

POZNAŃ — BAZAR

Telefon 1237

Gniezno, ul. Fryderykowska 5.

Pierwsza

polska fabryka czapek.

Specyalność : Maciejówki.

Rok
zało-
żenia
1854.

Złoty medal.

Złoty medal.

Rok
zało-
żenia
1854.

C. ADAMSKI
POZNAŃ
BAZAR

Jedyny polski hurtowny

skład kapeluszy.

Rękawiczki, Bielizna, Krawaty, etc.

Najtańsze źródło zakupu
dla sprzedających z drugiej ręki.

M. Machiński

Skład cygar i papierosów

Stary rynek 45, POZNAŃ, Stary rynek 45,
róg ulicy Butelskiej.

Hurtownie. Detalicznie.

Tel. 726.

Najtańsze źródło wódek!

A. Szmytkowski

Pniewy — Pinne.

Destylacya i fabryka likworów.

Nalewki, wiśniowa, jagodowa itd.

Specyalność:

Jubileuszówka, alpejska, winiak i wódki gdańskie.

Wszelkie inne gatunki likworów deserowych i żołądkowych
znane z swej dobroci.

Koniaki, rummy i araki.

Nowość:

KAPITAN KÖPENIKOWSKI

(gorzki likier)

Poznań ul. Półwiejska 20
(Halbdorfstrasse).

Filie pod własną firmą:

Ostrowo i. P. ul. Koszarowa 20.

Osiek (Netzthal),

ul. Kolejowa 1.

Dziś już nie potrzeba studni kopać!

Wwierca się rurę żelazną w ziemię i pompuje czystą wodę bezustannie. Tego rodzaju **studnie**, dla miast, cukrowni, browarów, mączkarni, mleczarni, podwórz i na najmniejsze gospodarstwa, jako i wszelkiego rodzaju **wodociągi** zakładam na zupełnie własne ryzyko i pod dogodnymi warunkami spłaty.

**Polecam się także do
świńdrowania w celu od-
krycia pokładów węgla
brunatnego.**

J. KOPECKI

w Poznaniu

ulica Półwiejska 20

(Halbdorfstrasse.)

Centralny Dom Tapet

Tel. 1549. (K. KOCZOROWSKI & Co.) Tel. 1549.

Poznań, Stary Rynek 80.

**Jedyny specjalny polski skład
tapet, linoleum, linkrusty itd.**

Panom malarzom udzielam najdo-
godniejsze warunki!!!

Wszelkie próby na żądanie franko.

HURTOWNIE.

DETALICZNIE.

J. PENDOWSKI

złotnik i jubiler

Poznań, ul. Wilhelmowska 18.

Jedyna polska fabryka

artystycznych wyrobów kościelnych na **W. Ks. Po-
znańskie, Śląsk i Prusy.**

**Wyłączny dostawca oznak dla Związku Kół
Śpiewackich Polskich.**

Wykonywa we własnej pracowni wszelkie **oznaki**
dla Towarzystw, **medale, batuty, spinki. Przybory**
kościelne ze złota, srebra i innych metali. **Obrączki**
ślubne złote począwszy od 10 mk. za parę. **Biżu-
teryę narodową** w różnych fasonach itd.

Confiserie Bristol

Skład cukrów, czekolad,
herbatników krajowych
i zagranicznych,
UL. WILHELMOWSKA Nr. 11.
obok hotelu Bazar
Telefon 2523.

Antoni Malecki

mistrz szewski

Główna, ul. Fabryczna 19.

Obuwie wszelkiego rodzaju
dla panów, pań i dzieci.

Długie buty dla duchowieństwa.

Warsztat reparacyjny.

Usługa rzetelna.

Ceny umiarkowane.

Atelier dentystyczne

Założone w roku 1889.

Wprawianie sztucznych zębów.

Plomby

**Zatruwanie nerwów i
leczenie chorych zębów**

J. Czerwiński

Poznań, św. Marcin 53.
Dom ogrodowy I p.

Jako zastępca jednego z najlepszych banków
hipotecyjnych w państwie niem. przyjmuje

wnioski o pożyczki

na wiejskie i miejskie posiadłości w obwodzie
prowincyi poznańskiej

Jan Piasecki

kupiec w Pleszewie (Pleschen).

Hermes

Pierwszorzędny skład papieru

i materyałów piśmiennych!

„HERMES“

Leon Kostrzewski

Plac Piotra 4. POZNAŃ Tel. 2512.

Artykuły biurowe, książki
kontowe, towary galanteryjne,
skórzane, rysunkowe.

ST. PORANKIEWICZ

Jedyna szkoła

KROJU I MODELOWANIA

dla szweców podług najnowszego
systemu.

Zgłoszenia do kursu

każdego czasu.

! Na odciski !

polecam

„UNICUM” pod gwarancją jako najlepszy
i najskuteczniejszy środek.

Wydobywa on nawet zastarzałe odciski z ko-
rzeniem, rogówki i brodawki. Cena 60 f. za pud.

Wystawiony w osobnym pawilonie na Wysta-
wie Przemysł. w Poznaniu, Wzgórzu św. Łazarza.

Główny skład
Firma: **B. Jurkiewicz Poznań Rybaki 10**

Hurtownie !

Detalicznie !

Dla sprzedających z drugiej ręki odpowiedni
rabat.

Swojski wyrób !

W. Naatz

Poznań, ul. Wrocławska 30
Specjalny skład

mąki, krupów, makaronów, grzy-
bów, marmelady, owoców suszonych
i wszelkich

towarów kolonialnych.

(Zamówienia z prowincyi odwrotną pocztą.)

Założ. 1902.

Telefon 1072.

Fr. Grochowski

Poznań, Zamkowa 4
i Piaskowa 23

Jedyny polski hurtowny skład
młodzi i margaryny.

Poleca

hurtownie i detalicznie

**Młódzie, margarynę, kokos, marmeladę, oleje
cukiernicze, marcepan i różne przyrządy
piekarskie.**

Skład maszyn

do dzielenia ciasta — bułek —
maku i t. d.

Jedynie zastępstwo na pobudowanie
piekarskich i cukierniczych piecy
różnego systemu.

Po zamknięciu wystawy ukaże się wydanie drugie »Pamiętnika« znacznie powiększone i wykonane staranniej.

W wydaniu drugim pomieszczony zostanie wykaz firm i przedmiotów premiowanych na wystawie. Nakład drugi wyjdzie w 5-ciu tysiącach egzemplarzy i rozesłany będzie do wszystkich towarzystw, do duchowieństwa, właścicieli dóbr, kupców, poważniejszych obywateli itd.

Wskutek pospiesznego wydania »Pamiętnika« znajdą się może niektóre usterki lub błędy, które chętnie w nakładzie drugim poprawimy, również uwzględnimy dalsze wskazówki, lub uzupełnienia dostarczone nam przez wystawców!

Do nakładu drugiego przyjmujemy dalsze ogłoszenia po zniżonej cenie 15 mrk. za stronę, 7,50 mrk. za pół strony; prosimy je nadesłać nam w przeciągu 4 dni po zamknięciu wystawy. Wszelkie przesyłki i informacje należy adresować:

„Kupiec“ Poznań (Posen)

Wrocławska nr. 19

Telefon nr. 2277.

Panowie kupcy i przemysłowcy!

Czyście zaabonowali już „Kupca“? Jeżeli nie, to uczynicie to. Boć każdy z Was dziś już przyzna, że organ taki koniecznie jest potrzebny. Gdzie mamy bronić interesów kupieckich, gdzie mamy się informować, czy to o stosunkach handlowych, czy o towarach, prawach i urzędzeniach handlowych jak nie w „Kupcu“!

Czytajcie jak najwięcej pism politycznych, ale nie zapominajcie o tem, że w dzisiejszych czasach najważniejszą jest dzielność zawodowa jednostki. Kto zaś nie czytuje pism zawodowych, ten nie może postępować z prądem czasu, bo go nie pozna.

Nie będziemy wyliczali wszystkiego, co „Kupiec“ na swych łamach podaje, gdyż każdy się sam o tem przekonać może z pisma. Każdy zeszyt zawiera około 32—40 stron druku z licznymi rycinami. Zresztą tak Związek Towarzystw kupieckich, jak i Związek kupców podróżujących w Poznaniu uznali potrzebę istnienia „Kupca“ mianując go swym organem.

Idźcie więc, Panowie Kupcy, za głosem tych zawodowych organizacyi handlowych i abonujcie „Kupca“. Im więcej abonentów, tem więcej będzie pismo ulepszone. Skoro zaś wszyscy zrozumią ważność oświaty zawodowej, wtenczas staniemy się **sila**, wywalczymy sobie przynależne nam stanowisko w społeczeństwie własnem i u obcych.

A zatem niech każdy, zaraz zaabonuje sobie „Kupca“ u listonosza lub na poczcie! Abonament wynosi tylko 1,06 M. z odnośnieniem do domu. W Poznaniu abonować można w Administracyi „Kupca“ wrocławska ul. 19. — Telefon 2277.

BIBLIOTEKA KÖRNICKA

114742

W lokalach redakcyi
„KUPCA”

w POZNANIU przy ulicy
Wrocławskiej 19^I urządziliśmy

„Stałą Wystawę
Wyrobow Swojskich”

Zwiedzenie tejże zaleca się
wszystkim, którym rozwój
i dobro naszego handlu i
przemysłu leży na sercu.
Wstęp bezpłatny!

DR. LIT. PILCZEK I PUTIATYCKI, POZNAŃ.